

Ideja Ijar-akcije

Držim misao Ijar-akcije, koja treba da služi razvijanju Cijonističke Organizacije kao takove, veoma sretnom, pa bih zbog toga htio u nekoliko poteza da kažem razloge, zašto sam je od prvog časa najtoplije pozdravio. Ovo je to potrebno, što se na prvi pogled čini, da se u ovakovom pokušaju krije neka kontradikcija prema biti ideje uopće i prema doživljajima nosilaca te ideje. Možemo li da si zamislimo, da je zalaganje za neki ideal vezano na koje određeno vrijeme u godini? Ovakova mehanizacija cijonističke propagande, mogla bi naročito da otuđuje one, koji su u pokretu već nekoliko decenija ili koji su štaviše stvorili početke toga pokreta, za koje se samo po sebi razumije, te imadu da posvete sav svoj život cijonističkoj ideji, i u kojih je konstantno živa svijest, da svaka njihova akcija mora biti izričaj, konzekvenca, izvršavanje cijonističkoga ideala. Zbog čega dakle držim, i ako pripadam starijoj cijonističkoj generaciji, da mogu sa zadovoljstvom i radošću pozdraviti mjesec cijonističke propagande i koncentraciju svih sila oko provedbe te akcije? Iz nekoliko razloga, kojih hoću da se ovdje taknem.

Ponajprije moramo da si zajedno sa svim sumišljenicima svake godine polazemo račun o tome, dokle je židovstvo usrklo cijonističku ideju, moramo istovremeno podati novih poticaja, da se centralna trupa cijonističkoga pokreta pouzdano ojača novim skupovima misaonih i većom velike ideje prožetih sumišljenika. Ovu zadaću mogu kongresi i druge konference vršiti tek u slabijoj mjeri zbog mnoštva raznih posala, koje imadu da obave. Bez rezerve i bez obzira na partijske diference moramo između svih naših dijelova polazeći sa zajednice naših interesa stvoriti jačnu o današnjoj našoj poziciji u židovstvu i ovom revizijom sasvim odlučno naglasiti i povezati formulaciju i ispravnost našega ideala. Gonjeni posebnom nekom nesebičnošću, zapostavljali smo u zadnjim godinama sve više borbu za jasnu i potpunu ideju, zadovoljavali se djelomičnim akcijama cijonizma i sve više priučavali vjerovati, da instrumenti za provedbu cijonističkih nastojanja moraju da apsorbiraju svu našu snagu. Većina od nas posvetila je sve svoje snage realizaciji Keren Hajesoda i Keren Kayemetha, ili tražila da ostvari neke nacionalne dijelove, t. zv. suvremenog rada, bilo u formi akcija za pomaganje ili čak stvaranje hebrejskog kulturnog života, bilo u rješavanju onih zadaća, koje su povezane s nacionalnim održanjem židovstva kao organizma u galutu. Na čitavoj smo liniji mogli konstatirati, da je cijonistička aktivnost izvoštala upravo začudne pobjede, a jedva smo kod toga opazili, koliko smo zanemarili nastojanje za proširivanjem cijonistič. pokreta sa svim njegovim atributima i za jačanje i uvećanje Cijonističke Organizacije. Još smo godine 1919. polagali naročitu važnost, da pred čitavim internacionalnim svijetom, pred židovskim narodom, pa ne manje i pred nama samima konstatujemo, da raspomanjemo s više od jednoga milijuna organizovanih cijonista. Možda je taj broj bio nešto pretjeran — u tadašnjim se prilikama apsolutna kontrola nije uopće mogla da provede —, ali smo bili blizu tome broju i jamačno bismo bili mogli doseći i taj milijun, da smo tada bili upeli naše snage u tom smjeru, a da smo bili hvatani mišlju, da broj organizovanih cijonista nije presudan, barem ne u prvom redu. Držali smo, da ni naša politička, a ni gospodarska nastojanja ne trebaju jedan milijun organizovanih ljudi, kad hoćemo, da zahvatimo sav narod i kad smo već bili obuhvatili znatnu većinu. Ali kad je kasnije veoma spao broj organizovanih cijonista, nije se ni u cijonističkim redovima zamjetila strepnja. Naši istovremeni uspjesi u izgradnji Palestine, pobjede naše u svim zemljama, gdje se pitao glas židovskoga naroda, goleme manifestacije židovskih masa, sve je to činilo, te opadanje u organizaciji nijesmo osjećali suviše bolno, a nazadovanje cijoni-

Provedba Ijar-akcije

Ijar-akcija počela se intenzivno provoditi u svim cijonističkim centrima. — Akcija za Cijonističku Organizaciju u Njemačkoj, Austriji i Poljskoj. — Živo provodjenje akcije u Jugoslaviji.

POČETAK IJAR-AKCIJE U AMERICI

Poruka Hajima Nahmana Bjalka i dr. Šmarjahu Lewina. New York, 20 aprila (JTA). Ijar-akcija u Americi započela je velebnom skupštinom na kojoj je govorio Nahum Sokolov. Ta se skupština držala na dan odlaska Nahuma Sokolova iz Amerike. U nastavku te akcije izašao je apel Bjalka i dr. Šmarjahu Lewina. U tom se apelu pored ostaloga kaže:

»Držimo, da u Mjesecu Cijonističke Organizacije svi cijoniste moraju stvoriti odluku, da se u svakom mjesecu u godini stave organizaciji na raspoloženje. Samo jaka organizacija, koja okuplja široke mase, daje sigurnu garanciju za budućnost, samo takova organizacija može utirati put našem narodu za ulazak u veliku porodicu civilizovanih nacija, samo ona stvara preduslove za snažno židovstvo, život kojega kruni obnovljena Palestina«.

NJEMAČKA.

U Njemačkoj se Ijar-akcija provodi veoma živo. Izašao je posebni broj »Jüdische Rundschau«, koji je sasvim posvećen problemima i zadaći Mjeseca Cijonističke Organizacije. I cijonističke novine u ostalim mjestima posvećuju Ijarskoj akciji naročite brojeve. Za nedjelju dne 19. aprila o. g. bila je sazvana druga javna skupština, govornicima privatnim docentom dr. Walterom Sulzbachom iz Frankfurta na Majni (»Bit židovske nacije i židovski narod«) i dr. Kurtom Blumenfeldom (»Židovska narodna misao, kao aktuelni pojav«).

14. aprila održana je odlično posjećena skupština, koju su priredili berlinski cijonisti u okviru Ijar-akcije. Gospodin Lichteim otvorio je ovu nadalas uspjelu skupštinu govorom, koji je bio posvećen značenju Cijonističke Organizacije i njenom djelu, naročito na političkom području. Dr. Heinrich Loe we podao je pregled o historičkoj vezi židovstva po svem svijetu s Palestinom, o povijesti cijonističkoga pokreta u 19. stoljeću i o učešću njemačkih Židova u tom pokretu. Dr. Soloweitschik govorio je o nutarnjem jačanju i opredijeljenju i o obranbi cijonističke misli, koja ne smije da zna kompromise. Imade saradnje u praktičnim pitanjima, ali ta saradnja ne smije dovesti dotle, da se zamućuje kristalna čistoća cijonističke ideologije. Odvjetnik Gronemann govorio je o stavu, koji treba da ima ne-židov prema židovstvu sadašnjice kad promatra pojave u današnjem židovstvu. Kad bi vidio samo pojave kao što je »Savez Nacionalno-njemačkih Židova«, koji propagira napuštanje svega što je židovsko, pa kad ne bi isto vidio plemenito ojačanje Židova, koji ponosan na svoju prošlost radi za židovsku budućnost, morao bi taj ne-židov da postane antisemitom. Cijonizam je borba protiv antisemitizma, jer cijonizam neoporno pobudjuje poštovanje.

Dr. Klee govorio je o formi života u galutu. Prekid s mišlju o Palestini, prekid s hebrejskim jezikom, prekid sa židovskom tradicijom dovodi do smrtonosne diaspore, kao što je bila egipatska, Babilonska diaspora, koja je stvorila babilonski Talmud, bila je zbog svoje veze s Palestinom i hebrejskim jezikom diaspora života. Pa kad već ne mogu svi Židovi, živjeti u Palestini, a to im je zadaća, da duhovnom i psihičkom vezom s Palestinom stvore diasporu života. To je i zadaća njemačkih Židova.

stičke organizacije kratkovidno dopuštali. Ali upravo u našim nutarnjim relacijama postoji veća opasnost, nego u spoljašnjim činjenicama.

Jer ovaj proces raspadanja ne bi samo onda mogao uznemirivati, kad bi se Cijonistička Organizacija mogla zamijeniti drugim organizmom, koji bi preuzeo veliku odgovornost provedbe židovske renesanse u Erec Jisraelu i u diaspori, kao što bi na pr. bio svjetski kongres svega židovstva na demokratskoj osnovici i s izričito nacionalnim programom. Ali danas se nalazimo u međjustadiju, u kojemu i ne opažamo, da bismo zbog nedostatne organizacije mogli izgubiti ono, što smo dosada postigli. Prošlo je vrijeme, kad je opozicija protiv cijonizma zamuknula. Prije nekoliko godina, bilo je sasvim običajno, da je židovska asimilacija barem u većem djelu priznavala nastojanje cijonizma i ako je osorno otklanjala ideologiju cijonizma. Pojedine dijelove cijonističkoga naziranja priznavali su ovi krugovi, ali sveukupnost toga naziranja značila je u njihovim fugama neko neudobno i opasno smetanje njihovog bića. Tada su se cijonisti, nastojeći, da ostvare po-

AUSTRIJA.

U Beču započeo je Mjesec Cijonističke Organizacije u utorak uveče predavanjem nadrabina prof. dra Chajesa. Svi slušatelji, koji su dupkom napunili veliku dvoranu, pažljivo su slijedili izvode govornika, koji je na kraju bio nagradjen oduševljenim odobravanjem. Cijonističkoj je organizaciji — rekao je dr. Chajes — nakon 30 godina potrebno, da jedan mjesec posveti osvješćivanju. Ova retrospekcija što se sada vrši u svemu svijetu od Sibirije pa do Južne Afrike, treba da pokaže napredak židovske misli u tih 30 godina. Cijonizam daje šansu, da se židovski duh u njejoj specifično židovskoj formi učini opet stvaralačkim, kako bi za ljudsku kulturu opet stekao onu važnost, koju je nekoć imao i koja je odlučno učestvovala u stvaranju kulturnog oblika svijeta. Učinila se umjetna, bolećiva dioba između Židova i čovjeka. Konstruiralo se židovstvo, koje kao da je u protivitini sa ljudstvom. Židovsko se znanje zatvorilo pred svijetom, potisnulo u zapećak, koji se zaogrnuo dekoracijom svetosti. Ali za cijonizam postoji samo jedinstveni židovski čovjek, kojemu nije ništa tuđe. Važnost je Palestine u tome, da stvori mjerilo vrijednosti za specifičnost židovstva, mjerilo, koje se u diaspori potpunoma izgubilo. Mi cijoniste s mnogo se truda u svem našem životu posvećujemo židovskom kulturnom problemu, jer je u nama živa svijest, da služimo ljudstvu, da obogaćujemo čovječju kulturu, koja ne želi na silu provedeno mišljenje. Tko slutiti, da cijonizam služi čovječanstvu, neka se pridruži organizaciji, neka učestvuje u djelu, što se vrši za sve ljudstvo.

POLJSKA.

U Varšavi započela je Ijar-akcija mitingom na kojem su govorili prof. Balaban, dr. Bichowsky, članovi Sejma Hartglas, Grünbaum i Schipper, nadalje dr. Gottlieb, Leon Levite, dr. Klumel, Podlischevsky i Heftmann. Oduševljenje bilo je vanredno. Poljska cijonistička organizacija stavila si je za zadaću, da u ovom mjesecu raspacha najmanje 300.000 šekela. U više nego 300 gradova podržavaju se cijonistički mitinzi. Svi prominentni cijoniste uključivši cijonističke članove poljskoga parlamenta i senata, stavili su se u službu ove akcije.

POČETAK IJAR-AKCIJE U ZAGREBU.

U srijedu dne 22. o. mj. uveče održala se u Zagrebu prva skupština Ijarske akcije u dvorani Makabijeva Doma. Ova je skupština imala više značaj jedne nutarnje cijonističke manifestacije nego li široki propagandni karakter. Ovo posljednje ima da obavi veliki šekelski miting predviđen po programu Ijar-akcije u Zagrebu za srijedu dne 5. maja.

Veče je otvorio predsjednik Radnoga Odbora Saveza Cijonista g. dr. Beno Stein, razloživši ukratko značajku i svrhu te večeri i uopće čitave Ijarske akcije. Nakon toga održali su pažljivo saslušani i živo pozdravljeni svoje govore g. inž. Oto Rechnitzer i gosp. dr. Aleksandar Licht.

Govori gg. dr. Aleksandra Lichta i inž. Rechnitzera bili su izrečeni u duhu postulata pokreta označenih u svrsi Ijar-akcije. Istaknuto je stanje u pokretu, naglašene su potrebe idejnoga osvježenja, prikazani osnovni momenti cijonizma i objašnjena potreba idejnoga prožimanja i jačanja radnih redova Cijonističke Organizacije. U narednom broju donijet ćemo detaljni izvještaj.

jedine komponente svojega ideala lako dali zavesti, da svoje zahtjeve prilagode raspoloženju protivnika, da se ovako približe stvarno što više k cilju. Tako bi, da je proces razvitka cijonizma bio u obratnom razmjeru prema naprednom razvitku pojedinih cijonističkih nastojanja. Što je veći bivao krug cijonistički ili procijonistički orijentiranih i suradivalačkih Židova, to je osnovica cijonizma bivala slabijom. Ogdavajući gdje bi se našlo nove i moćne snage, što bi mogle da realiziraju zadaće cijonizma, došlo se dosljedno dotle, te se je htjelo i najodgovorniji instrumenat cijonizma, Jewish Agency predati djelomično kao partnerima izričitim necijonistima, pa i protucijonistima. To je bila samo konzekvenca misli, da cijonističkoj ideji ne treba više cijonističke propagande, da se iz pokreta jednostavno mora da predje u opće židovstvo, koliko ono izvana može da utječe, i ako nema odgovornosti ni prema kojem demokratskom židovskom organizmu.

Upravo za ideju o skupnom židovstvu bilo je ovo raspoloženje možda ništa slabiji udarac, nego i za sam cijonistički pokret. Likvidira li cijonizam,

nestat će i etskve osnovice za potrebu izgradnje Palestine. Istina je, da je cionizam nebrojeno mnogo židovskih ličnosti i velike mase, koje mu ne pripadaju, prisilio, da za idejne česti cionizma stvore surrogate, koji su im udobniji ili koji su prikladniji njihovim duhovnim doživljajima. Ali i ti će surogati doskora propasti, ako prestane borba za cionističku ideju i ako se ne bude od židovstva tražilo logičko opredjeljenje. Ne ćemo nikako da nijećemo, da danas ima procionista koji su zaista ispravni; kod toga ne mislimo onakove procioniste, koji nijesu zbog slaboga, nedostatne odrešitosti ili zapriječeni ličnim interesima doprli do punoga cionizma, nego onakove, koji su procionisti po snazi svojoj t. j. Židovi, kojih su duhovni i duševni doživljaji iznutra toliko srasli s drugom kojom kulturom, te se ne mogu da otkinu, ali ipak osjećaju i priznavaju sve veliko u cionizmu. Ovakovi su procionisti doduše izričajni oblik tragične sudbine židovskoga naroda, ali ipak čine vrijednu moralnu gardu, koja zauzima naročito mjesto u pokretu za cionizam. Nema dakle sumnje, da bi upravo ovakovi elementi morali da izgube svu vrijednost i važnost i propadnu sami u sebi. Tjerana nutarnjim idealizmom nagnata snažnom željom da što brže stvori realnosti cionizma, Cionistička je Organizacija korak po korak popuštala drugima, ali je jedva i tek veoma kasno opazila koliko je potisnula svoj pokret i zbog svijesnog ili nesvijesnog idealizma gotovo ga i omalovažavala. Umišljenost, da je cionizmu protivnik smjer, asimilacija, izumrla, pokazala se uistinu kao potpuna umišljenost. Velika gomila asimilantski orijentiranih Židova u raznim zemljama podiže i pored svih izričaja židovskih narodnih masa iznovice svoju glavu, skuplja svoje snage i nastoji da se na temelju svojih starih lozinka i parola organizuje i da povrati židovski i nežidovski svijet poimaju vanredno škodljivom, koje potkapa budućnost židovstva. Pa i već odavna zardjala deklaracija, da su Židovi samo vjerska zajednica, opet se agresivno propovijeda sa propovijedaonice i sa drugih židovskih tribina. Upravo ondje, gdje žive presudni faktori Saveza Naroda i gdje se formiraju njihova gledišta obzirom na odlučna politička pitanja, upravo u onakovim centrima zapadne Evrope odjekuje taj asimilantski zveket sve neskrovitije, slobodan od ranijih kompromisa. Nedavno je ovo nehistoričko ocjenjivanje Židovstva izraženo štaviše i povodom inauguracije jednog vanpartajskog instituta za izgradnju Palestine. Kod te je prilike dakako u isto vrijeme bila jasno zamijećena činjenica, da ovakova organizacija nikoga ne opaja i nikoga ne potiče, da istinske snage stavi na raspoloženje izgradnji Palestine.

Neprestano djelujući na periferiji cionizma i dolazeći često u kontakt sa asimilantskim krugovima već sam nažalost prije 5 godina morao konstatirati i upozoravati, da nije nestalo razlike između nas i naših protivnika i da će se zbog toga opet podići izričiti protucionisti, koji su tada još bili, jednim dijelom, presenečeni snagom događaja, pa da je već zbog oživljenja asimilacije i konsolidovanja njenih snaga vanredno nužna propagacija cionističke ideje u njenoj cjelini. U suštini bili smo mi više nego svi ostali takovi, te smo u nutrinu našoj pozdravili izmirenje u židovstvu, za nas dakle izmirenje s necionističkim taborom u prelazno vrijeme. Jer se, kad je riječ o jedinstvu židovstva upravo mi s najviše ozbiljnosti i iskonstva trudimo o to jedinstvo, dok ostali teško da uopće znadu kakav određeni pojam o tome jedinstvu. Jedinstvo naroda pretpostavlja neko stanovito nastojanje, određeni veliki cilj. Ali nitko osim nas nema cilja. Zbog toga nijesmo nikada bili u strahu kadgod bi se radilo o tome, da se podredimo disciplini svega židovstva, dok svi ostali drže da jedinstvo znači nedisciplinovanost i nepodredjivanje manjine židovskoga naroda njegovoj većini.

Mi smo i danas po prirodi svojoj spremni, da provedbu velikih ciljeva cionizma predamo ukupnom židovstvu pod uvjetom priznanja discipline svega židovskoga naroda. Ali da to uzmognemo, moramo čvrsto povezati naše redove, moramo ponovno istaknuti veličinu našega ideala i cionistima i necionistima, u kojih nema predrasuda i koje još treba poučiti; moramo prije svega židovskome svijetu dokazati, da imademo pravo da govorimo u ime židovskoga naroda. Mandat, koji nam je opetovano dan prije nekoliko godina, treba nedvoumno obnoviti. Ijarakcija treba dakle da bude smotra i novo prikupljanje onih, koji su već naši. Mora se iznova pokazati,

da iza svih tih akcija za Palestinu i galut, da iza čina Keren Hajesoda i Keren Kayemetha iza Hehaluca i Tarbuta, iza nacionalnih borbi u pojedinim zemljama i u internacionalnoj areni ima na stotine hiljada uvjerenih cionista, kojih barjak slijede milijuni židovskih duša.

Leo Motzkin, Paris
Predsjednik Cijon. Akcionog Komiteja.

ZIDOVI U PALESTINSKOJ POGRANIČNOJ SLUŽBI.

Novo saopćenje palestinske vlade. — Burna diskusija u Vaad Leumi.

Jerusolim, 19. aprila. (JTA) Vlada je danas izdala novo službeno saopćenje o pograničnoj službi i uređenju četa za čuvanje palestinskih i transjordanških granica. U tom se saopćenju veli, da će se palestinski i transjordanški građani bez razlike primati u pogranični korpus.

Ovo saopćenje dokončava kontroverze, što su nastale u vezi s prvom izjavom o stvaranju i uređenju pograničnih četa. Na temelju prvoga saopćenja držalo se, da su Židovi isključeni iz obadva pogranična korpusa, od kojih bi jedan imao do bude sastavljen od samih Arapa, a drugi od Čerkeza. 31. marta o. g. izjavio je službeno londonski Kolonijalni Ured, da su netačne vijesti, o isključenju Židova iz ova dva pogranična korpusa. Ali se je dodalo, da broj Židova u tim četama ne može da bude velik, jer one treba da ponajprije vrše službu u Transjordaniji. Ostatak židovskoga personala iz palestinske žandarmerije, koja se raspušta, može da stupi u palestinsku policiju, koja se po odredbi vlade imade uvećati. Prošloga petka održala se konferencija između dr. Weizmanna i lorda Plumera, na kojoj se je raspravilo pitanje o primanju Židova u nove pogranične čete. Pronose se vijesti, da je rezultat ovoga razgovora odluka lorda Plumera, da se Židovi primaju u te čete. Upravo objavljeno saopćenje palestinske vlade, ne ustanovljuje nikakovo ograničenje obzirom na Židove.

Jerusolim, 19. aprila. (JTA) Nakon što je objelodanjena izjava palestinske vlade o pograničnim četama, održao je Vaad Leumi (Nacionalno vijeće palestinskih Židova) sjednicu, kojoj je prisustvovao dr. Weizmann. Diskusija je bila veoma burna, a saopćenje vlade ne znači nikakovu zadovoljštinu za Židove, jer je organizovanje pograničnih četa praktični već dovršeno, pa je ostalo mjesto za veoma mali broj Židova. Tražili su, da se poduzmu koraci, kako bi se brojčani odnos židovskih članova u novoj pograničnoj službi uređio naročitim utanačenjem sličnim onome, koje je sklopljeno prije 5 godina o palestinskoj žandarmeriji. Time se misli utanačenje sklopljeno u augustu 1921. između palestinske vlade i Vaad Leuma o primanju u žandarmeriju, prema kojem je određeno, da će trećinu činiti palestinski Židovi, trećinu palestinski Arapi, a trećinu onakovi članovi žandarmerije, koji su iz zemalja izvan granice Palestine (Čerkezi, Ciprioti itd.). Ako broj ovih posljednjih ne bi dosegao trećinu ili ako bi nastala nova situacija, mora se civilni sekretar prije nego što povisi broj Arapa, sporazumjeti sa Vaad Leumiem.

VAAD LEUMI ŠALJE MEMORANDUM SAVEZU NARODA.

Jerusolim, 20. aprila. (JTA) Vaad Leumi je odlučio, da za zasjedanje stalne Mandatarne Komisije Saveza Naroda koje će biti u junu, spremi izvještaj i memorandum o židovskom radu u Palestini, koji će predati Mandatarnoj Komisiji Cionistička Organizacija u okviru svojega memoranduma.

Imade mogućnosti, da će tim povodom Vaad Leumi poslati u Ženevu svoju naročitu delegaciju, članovi koje bi odgovorili Mandatarnoj Komisiji na stavljena im pitanja o stanju u zemlji.

DRUGA KONFERENCA DRA. WEIZMANN S LORDOM PLUMEROM.

Jerusolim, 19. aprila. (JTA) U petak, dne 16. aprila, dinirao je dr. Weizmann kao gost lorda Plumera u njegovom stanu. Ovom prilikom nastavljena je konferenca o pitanjima, koja su bila tretirana na prvoj konferenciji između Weizmanna i lorda Plumera prije nekoliko dana.

Dr. Weizmann konferirao je sa svojim kolegama o palestinskoj Cionističkoj Egzekutivi i predsjedao oficijelnoj sjednici Egzekutive, održanoj dne 6. aprila, gdje se je iscrpno prodiskutovalo pitanje o učešću Židova u obraničkim trupama Palestine. Dr. Weizmann je nadalje konferirao s vodećim židovskim ličnostima, a imao je prilike, da na skupštini Vaad Leuma, sazvanoj njemu u čast upozna naziranje ove korporacije.

DR. WEIZMANN KOD EMIRA ABDULAHA.

Jerusolim, 19. aprila. (JTA) Dr. Weizmann, predsjednik Svjetske Cionističke Organizacije otputovao je u glavni grad Transjordanije, Aman, u posjete transjordanском Emir Abdulahu. U nedjelju dne 18. aprila otputovao je dr. Weizmann u pratnji Colonel F. H. Kisha, predsjednika palestinske Cionističke Egzekutive, dalje u Bajruth, kamo ga je pozvao kao svoga gosta francuski vrhovni komesar u Siriji de Jouvenel.

DE JOUVENEL O ŽIDOVSKOM RADU U PALESTINI.

Arapski palestinski list »Felestin« javlja, da je francuski Vrhovni Komesar u Siriji de Jouvenel izjavio uredniku »Meraat el Šerka«: Vaša je zemlja židovskom kolonizacijom postala rajem. Ja sam na svoje oči vidio, što su učinili cionisti svojim novcem i svojim ljudima. Morate za to hvatiti Alahu, jer mnoge zemlje čekaju, da Židovi dođu u njih.

PRIMICI KEREN HAJESODA U MARTU.

Primici glavnoga ureda Keren Hajesoda u Londonu martu pokazuju znatan napredak. U tom su mjesecu primili iznositi 55.296 funti, t. j. svotu, koju je predvidlo 14. cionistički kongres, kao stalni mjesečni prihod za pokriće ovogodišnjega budžeta za izgradnju Palestine. Prema tomu je u augustu 1925. ovaj puta postignuta maksimalna svota. Na više su pridonijele Udružene Države (32.156 funti). Na drugom je mjestu Južna Afrika sa 8000 funti, a onda redom Rumunjska (2763), Kanada (2148), Palestina (1744), Njemačka (1344), Poljska (1257) itd. Jugoslavija ne funkcira u ovom iskazu.

PRVA STOTINA HILJADA ŽIDOVSKIH USELJENIKA U PALESTINU.

Prema brzojavnoj vijesti londonskoga »Jewish Times« konstatirao je na temelju statistike cionističkih instituta, da je u vremenu od aprila 1919. do aprila 1926. ušlo u Palestinu 100.000 židovskih useljenika.

PRIMICI KEREN KAYEMETHA U MARTU — 32.000 FUNTI.

Jerusolim, 20. aprila. (PC) Ukupni primici Keren Kayemetha u martu dosegli su iznos od 32.000 funte, najvišom sumu mjesečnoga prihoda u ovoj godini. Ovaj iznos upoređujući s primicima u martu prošle godine (21.700 funti) pokazivanredan porast.

Od oktobra 1925. do konca marta 1926. primio je Keren Kayemeth 32.003 funte, a u istom razdoblju ranijega godišnjega svega 108.407 funti. Od pojedinih zemalja dale su Udružene Države u martu 12.420 funti, a u prvom polugodištu 56.404 funte, Poljska 4.204 odnosno 20.742, Južna Afrika 6.000 odnosno 10.336 funte. Jugoslavija je u mjesecu marta doznacila Keren Kayemethu u Jerusolim 349 funte, a u razdoblju od oktobra 1925. do kraja marta 1926. svega 2.075 funti.

POČETAK AKCIJE ŽIDOVSKIH KNJIZEVNIKA I UMJETNIKA U EREC JISRAELU.

Prvi su se odazvali apelu konferencije u Kirjat Anav umjetnici u Erec Jisraelu. Na inicijativu udruženja židovskih umjetnika priredjena je na Pesah peta redovita godišnja izložba, u korist Keren Kayemetha. Ovu je izložbu udruženje umjetnika u Erec Jisraelu 26. marta otvorio Vrhovni Komisar lord Plumer. Preko 40 slikara, kipara i arhitekta izložilo je više od 225 radova. Skupština daje pregled židovske umjetnosti u Erec Jisraelu i najbolja je od svih dosadašnjih izložbi te vrste, koje su priredjene u Erec Jisraelu. U ime Keren Kayemetha govorio je na otvorenju gosp. Ušiškin u ime udruženja židovskih umjetnika u Erec Jisraelu Jakob Fichman. Uz izložbu davani su veliki koncerti ponajboljih židovskih umjetnika u Palestini u korist KKL. Naročitu vrijednost imao je koncert čuvenog predmolitelja S. Kwartina uz učešće pijaniste prof. Weinberga. Koncertu je prisustvovala publika od preko 3000 ljudi. Ovaj koncert bio je poput neke narodne svetkovine. Od starca staroga jisuva, do mladoga radnika sve je došlo k Davidovom Tornju, da prisustvuje prvom židovskom koncertu u Davidovom Tornju. Molitve gosp. Kwartina pod vedrim nebom između zidina staroga tornja zvučile su naročito i pobudile jak nacionalni osjećaj među svim prisutnima. Petoga dana Hol Hamoeda bio je velik koncert prof. D. Šora i violiniste Gratera. 6. aprila održao je prof. Klausner predavanje o staroj židovskoj umjetnosti.

Izložba ima se smatrati početkom akcije židovskih umjetnika i intelektualaca u Erec Jisraelu za KKL, koja je za zemlje proklamovana na konferenciji žid. umjetnika i intelektualaca održanoj u Kirjat Avanim.

LOUIS LIPSKY IZJAVLJUJE, DA PLAN PROŠIRENJA JEWISH AGENCY NIJE NAPUŠTEN.

New York, 18. aprila. (JTA) Predsjednik američke cionističke organizacije i član svjetske cionističke Egzekutive Mr. Louis Lipsky, izjavio je na doručku priredjenom u okviru cionističkih akcija u čast predstavnicima židovske štampe u Americi, da plan proširenja Jewish Agency nije napušten. U tome se dr. Weizmann potpuno slaže s višestvom američkih cionista. Ali mi ćemo, rekao je g. Lipsky, provesti proširenje na sasvim drugoj bazi. Mi se poduzeli da reorganizujemo cionistički centrim, da stvarajući cionistima stvorimo poziciju, koja ih ide tako, te će Weizmann biti okružen dovoljnim brojem odličnih savjetnika. Iza toga je gosp. Louis Lipsky polemizirao s programom Jabotynskoga i rekao, da se revizionistima priznati da u nekim tačkama imaju pravo. Samo je žalost što je Jabotynski predustrjetljivost, na koju je iz različitih ljudnosti naišao u Americi, konstruirao kao pristajanje njegovog programa. Nakon toga je Mr. Louis Lipsky razložio plan američkih cionista o velikom pokretu za židovsku goju u Udruženim Državama. Osnovat će se neovisna agencija za saradnju sa svim postojećim židovskim odgovornim stitucijama i za koordinaciju njihove djelatnosti. U tu svrhu već osnovan posebni komitej.

FRANCUSKA VLADA I ŽIDOVSKI NARODNI MUZEJ U JERUSOLIMU.

Briand je kao ministar inostranih djela odobrio specijalni kredit za kupnju medalja i plaketa, koje će francuska vlada darovati židovskom narodnom muzeju u Jerusolimu.

148 ODVJETNIKA U PALESTINI.

Prema podacima službenoga lista palestinske vlade »Official Gazette« ima u Palestini 148 odvjetnika. Od tih odvjetnika 92 iz Palestine. 55 odvjetnika stanuje u Jerusolimu, 35 u Tel-Avivu, 19 u Hajji, 11 u Nablusu, a ostatak u Tiberijasi, Safedu, Nazaretu i u drugim mjestima.

Zahtjevi židovske moderne

Za »Židov« napisao dr. Hermann Kadisch, Vöslau.

Latentna cionistička kriza, kojoj se dublji uzroci mogu shvatiti samo u vezi sa svjetskom krizom, nagnala je Cionističku Egzekutivu, da razdoblje od 15. aprila do 15. maja posveti propagandi cionističke ideje na svemu svijetu. Propagandni mjesec nema samo da ojača organizaciju i donese razjašnjenje i produbljenje cionističkih problema, nego treba da bude posvećen i »osvojenju duha«. Hoće li ova propaganda postići svoj cilj, ne smije se prepustiti, da se u tijesnoj vezi s programom o stanju i potrebama svega židovskoga naroda od 16 milijuna duša načne i čitav nacionalni, religiozni i ekonomski problemni kompleks, koji čini židovsko pitanje i prodiskutuje položaj cionizma kao židovskoga obnovnoga pokreta.

*

Čitav niz pitanja, koja su nekoć bila aktualna, postala su danas bespredmetna, ali je s druge strane nacionalni problem današnjice drugačiji po svojoj prirodi — nesamo u Evropi nego i u Aziji.

Religioznom je i socijalnom problemu — kako to dokazuje sve veći uticaj mizrahista i poale-cionista na kongresima porasla u Cionističkoj Organizaciji i važnost i snaga pa je jasno da se ne može samo u nutarnjoj politici u pojedinim zemljama nego i u izgradnji Palestine.

Svatko, tko realno misli mora da, za dogledno vrijeme, računa s tim, da se u Palestinu ne može useliti više od dva milijuna Židova, pa zbog toga rad u pojedinim zemljama, koji se za fizičkim, duhovnim, etničkim i ekonomskim podizanjem židovskih masa i politika, koja se zalaže za nacionalnu, religioznu, političku i socijalnu ravnopravnost moraju bezuvjetno nadopunjivati rad za Palestinu.

*

Što se tiče aktualnih zadaća cionističkoga pokreta u Palestini i u galutu, pokazuje kratak ogled situacije u Aziji i u Evropi, čega židovskom narodu treba prije svega pa što prema tome spada među najpreče postulate židovske narodne politike.

Azija se probudila; iz Japana i Indije prelazi panazijatičan u sve zemlje i sve više magnetski djeluje i na arapski narod a naročito na Arape u Palestini. I zato je arapsko pitanje danas drugačije nego što je bilo u vrijeme Theodora Herzla, pa ga i židovska moderna mora drugačije da posmatra i sudi nego što to čine na primjer Ujedinjeni i jedan oveci dio revizionista.

Bez židovsko - arapske sloge nema nesmetane izgradnje židovske narodne domaje u Palestini, uspješnog i socijalnog napretka u Erec Jisraelu, nego će u Palestini biti nesamo sve prije borbe dviju nacija — već i klasne borbe između židovske buržoazije i židovskoga proletarijata, koji teži za spoznajom i saradnjom s arapskim proletarijatom.

Između nacionalnoga pitanja u Palestini i takozvanog pitanja u galutu ima tiješna suvislost, na koju je pred godinu upozorio u jednom svom u Pragu održanom predavanju preteča i pobornik slobodnjačkoga zadržnog socijalizma profesor Franz Oppenheimer, loji upravo boravi u Jerusolimu. Oppenheimer rekao je onda, da će o stavu Židova prema Arapima u Palestini u mnogočemu ovisiti stav drugih naroda prema Židovima u ostalim zemljama, u kojima su Židovi minoritetna narodnost, kao što su, uostalom, danas u Palestini.

*

Ribecarnje

(Kavana židovskih književnika u New-Yorku.)

Od Sch. Gorelika.

Na Broadwayu sve šumi, žurba i gura se. Neki se došlijak Europe susreće sa svojim dobrim znancem, kod koga bi bio jučer na večeri i s kojim je u intimnom krugu razgovarao o prošlim godinama u »staroj domovini«. Pozdravi ga srdačnim »dobro jutro« i pruži mu ruku. No ruka mu ostane u zraku. Znanac se njegov zadovolji sa poslovnim i suhim »hallo« — i već ga je nestalo. Došlijak iz Evrope stoji zapanjen i ne može da se snadje. Ne zna on, da je načinom svoga pozdrava, koji je stran američkim običajima, »oskrvnuo« sveti princijski princip Amerike: »time is money« (vrijeme je novac). Samo onaj, koji je u Americi živio dulje vremena, poznaje strogost ovoga principa, kojemu je sve, sve podređeno. Pa se zato onaj, kojemu je sve to poznato, inače ni ne pokušava, da u restoranima manjka sva topla intimnost i lagodnost i da ne će nikome da padne na um da od konobara zahtijeva »svoju novinu«. One ogromne dvorane restorana samo su tu ovdje, da se u njima mogu da što prije podvire što veće množine ljudi, koje brzo hitaju dalje. U Americi svaki živi u iluziji, da će ga ta žurba i jurnjava po mogućnosti što prije dovesti do željenog cilja: do bogatstva.

*

Ne ima jedno mjesto u New-Yorku, gdje se fučka na način »time is money« i gdje nitko ne pazi na taj »sveti« princip. Ima mjesto, gdje se u dnevnom čavrljanju o literarnim i umjetničkim događajima rasipa oko skupo američkano vrijeme. U ništa se troši vrijeme u živoj zabavi i u pjevucanju i čavrljanju melankoličkih pjesama, donesenih pred mnogo godina iz daleke Rusije.

To je mjesto; židovska literarna kavana, zvana »Kibecarnje« na East Broadwayu, u blizini redakcije većih židovskih dnevnika »Vorwärts«, »Tog« itd. Kavana »Kibecarnje«, koja imade samo jednu dvoranu, dom je židovskog literarno-žurnalističkog puka čitavog New-Yorka. Oni što nemaju vremena posla, t. j. koji nijesu saradnici dnevnih novina, borave ovdje dakako najveći dio dana a i noći. No i oni, što su silno zaposleni, takozvani »allright-literati« i žurnalisti, dnevno dolaze nekoliko puta u »Kibecarnje« i upravo se nadmetaju, ko će više da psuje na idol »time is money«.

Pokazalo se, da je nekadašnja nada, da će nacionalna država riješiti evropsko nacionalitetno pitanje, bila zabluda. Nacionalitetna borba bijesni u gotovo svim državama Evrope, u kojima se govori nekoliko jezika — a ove države čine veći dio kontinenta — jednakom žestinom kao i prije nekoliko decenija, i posvuda slavi nove orgije nacionalni šovinizam i rasni antisemitizam. (Vidi Mađarsku, Poljsku i Rumunjsku).

Medjusobno ograđivanje pojedinih država, gospodarsko svijanje izvoza i uvoza pa konačno antisemitski bojkot, što ga provode razni nacionalni šovinisti, otežava naročito Židovima opću svjetsku krizu. Tako veliko more židovskih neimućnika specijalno u Istočnoj Evropi dvostruko trpi: kao pripadnici minoritetne narodnosti i kao neimućnici.

Zato je nedavno zastupnik Grünbaum, koji je s mnogo uspjeha zastupao židovsku narodnu manjinu iz Poljske na »Konferenciji Manjina«, bio na prošlom Cionističkom Vijeću u Varšavi protiv provodjenja nacionalnoga nasilja nad manjinama u Poljskoj i pledirao za savez s nepoljskim narodnostima (Rutenima, Bjelorusima itd.). Pod jednakim vidom — da je pravedno rješenje pitanja narodnih manjina životno pitanje za rumunjske Židove — stvorili su rumunjski cioniste za prošlih općinskih izbora savez s rumunjskim, ukrajinskim, njemačkim i poljskim demokratima a protiv antisemitskih liberala, pa su tako pripomogli rušenju Bratianuovog režima.

Pokušaj, da se formula cuius regio eius religio prenese na momenat nacionalnosti i da se na temelju načela o majoritetu posvuda u Evropi osigura hegemonija natražnjačkim izbornim zakonom stvorenoj većini, zadugo se u Evropi neće više moći provesti, a sa stajališta se Židova kao minoritetne narodnosti par excellence mora energično pobijati, kao što se desilo na prošloj konferenciji cionista u Varšavi

Ali i u Aziji gdje sve to jače izbija nastojanje žute rase, da strese gospodstvo Engleza, Francuza i Talijana, jest načelo o većini u nacionalnim pitanjima za jedan dug period nemoguće, a naročito u slučaju kakvo evropsko-azijatskog rata prijeti, da će Palestina bez sklada između Židova i Arapa još u jačoj mjeri, nego u prvom svjetskom ratu biti krvavo poprište goleme borbe.

Svi ovdje navedeni momenti sile Židove, da posvuda provode panevropsku politiku narodnoga izmirenja jednako između raznih evropskih naroda, čuvajući dakako princip zaštite narodnih manjina.

Spoznađu li se zadaće moderne države u 20. stoljeću kao pravne kulturne i socijalne pojave u čitavom opsegu lako će se uvidjeti, da židovska narodna politika nije ni u kakvoj kontradikciji s ispravno shvaćenom politikom vjernosti prema državi. U zastupanju ovakove ideje o državi kulminira istinski patriotizam, koji posvema isključuje nacionalno religiozno i ekonomsko potlačenje.

Kao predstavnici nacionalne i socijalne pravde, stupaju židovski useljenici na zemljište stare historičke domaje, Palestine, da ondje nastave ono civilizatorsko djelo, što su morali napustiti u prednoj Aziji nakon razorenja doma. U službi našega židovskoga naroda hoćemo da u ovom mjesecu, a posvuda gdje ima Židova, istupamo za onaj palestinski kulturni i useljenički centar, koji će biti vječita kula židovske renesanse, ali jednako i kula izmirenja naroda i socijalne pravde.

*

Čovjek mora da neko vrijeme živi u Americi da bi mogao razumjeti od kakove je kulturne važnosti jedna takova literarna kavana, i to ne zato, jer se ondje izmjenjuju duboke misli i jer se ondje potpomaže literatura. Sama činjenica, da se u beskorisnom čavrljanju o nematerijalnim stvarima proborave dani i noći, upravo je balzam za ranjenu dušu, koja ne može da ravnodušno primi, što se vrijeme uspoređuje s novcem.

Poslije podne osobića je užurbanost u »Kibecarnju«. U to vrijeme nalazi se ondje od srca dobri, no već prilično ostarjeli pučki pjesnik Avrohom Reisen. Upravo sam ga našao u velikoj uzrujanosti, što jedna velika New-Yorška novina nije voljna da se o većim člankom sjeti smrtnoga dana pjesnika Morrisa Rosenfelda. »Ja ću protiv ne organizovati čitavu javnost, dobacuje on u lice uredniku, »ja ću sam napisati taj članak!« Često začudjuje Reisen svojom naivnošću, kojoj nema premca i na koju se može da odgovori jedino srdačnim zagrljajem. »Kako!«, užurbano se okrenu meni »vi tvrdite, da u židovskoj prozi nije u zadnje vrijeme ništa osobito napisano? Ali zašto, molim vas, ne spominjate ni jednom riječi moje pripovijetke?« Divno! Stendhal je jednom upitao nekog slikara, zašto još nema dobrog portaita neke grofice, poznate ljepotice. »Zato, jer je ja dosad nisam još slikao« odgovori slikar. Infamija, zar ne? Ali kod Reisenova zvuči to tako neposredno, toliko dirljivo, da bi čovjek ovoga zaslužnog i pravog pučkog pjesnika mogao da zagrlji.

Kod jednog posebnog stolića sjede dva poznata pjesnika: Jehoaschi i Lijessin. S puno poštovanja i respekta spominju se ova dva imena; ona znače: nikakve koncesije onome, što se naziva amerikanizam. Svaki od njih štiti i brani svoj mali hram, da ne bude oskrvnut. Pjesnička vatra, svejedno da li velika ili mala, — čista treba da bude. Obadvojica su već stariji ljudi. Sjeda kosa, veoma simpatična lica. Jači radnici sa specijalnim idejama. Ambicija je Jehoascha, da prevede na jidiš proroke: Perec je to pokušao, Jehoasch izvršio. Lijessinov je ponos što izdaje ozbiljni mjesečnik za američanske židovske radnike (koliko već može da uspijeva, da mu njegov mjesečnik bude u isto vrijeme popularan i ozbiljan). »Zukunft« je zasada jedini časopis na jidiš jeziku, koji može da se uzme ozbiljno. U Lijessina je, iako je u Americi već preko 30 godina, ostalo mnogo od tipa rusko-židovskog intelektualca. U

Iz štampe

Njurojski službeni organ američkih cionista »Dose Jidise Folk« donosi povodom svršetka turneje Jabotynskoga u Udruženim Državama članak: »Jasan pogled«, gdje se pored ostaloga kaže:

Nakon što je Jabotynski dovršio svoju predavačku i propagandnu turneju u Americi mogu se razmotriti rezultati njegovoga posjeta u Americi. Držimo da je posjet bio vrijedan i veoma koristan. Ponajprije se uvaženi gost mogao uvjeriti, da američki cioniste luče osobni momenat od politike. Mi možemo da otklanjamo neku politiku, ali nas to ne priječi, da nosioca i mentora te politike, lično, susrećemo s poštovanjem i respektom. U drugu su ruku Jabotynskijeva predavanja i njegove izjave na skupštinama i u našim službenim organima, koji su vazda pristupačni svakom izricanju raznih cionističkih shvatanja, dali američkoj cionističkoj publici prilike, da upozna njegov program. Gost je dovoljan gentleman, te nije uvijek govorio o svojem programu, nego o programu centralnoga komiteja revizionista, ali mi ne ćemo da skrivamo istinu, da su upravo zbog toga, što se radi o ličnosti kakova je Jabotynski, neki cionistički krugovi bili radoznali, da upoznaju taj program. Budući da se o tom programu toliko govorilo, bilo je zaista dobro, da se je mogao saznati i upoznati iz prve ruke. Cionistička se publika razočarala. Nekoje su programatske točke uistinu stare stvari, što se nalaze u raznim rezolucijama mnogih cionističkih grupa. Druge su točke neprihvatljive. A ostali dio je skup teoretičkih problema. Držim da je najslabija točka Jabotynskijevoga programa, što je taj program uopće više tema za teoretički studij, nego li za primjenu u svakidašnjem životu stvarne politike. Jabotynski je bez sumnje fin duh i politički esteta, a njegovi argumenti daju i te koliko zanimljive materije za vrijedne cionističke diskusije, ali sve to nije politika, a opaža se da počiva na veoma slabom, praktičnom iskustvu. Nijedan ozbiljni posmatrač ne će moći priznati, da se ovdje radi o programu, koji imade aktuelnu važnost, štaviše ne će ni poimati, kako se na osnovici programa, koji se sastoji od stvari, što se same po sebi razumiju, od nemogućnosti i širokih teorija hoće da stvori samostalna stranka.

*

Pod naslovom »Ponovni posjet u Palestini«, donosi londonski »Times« članak svojega posebnog palestinskog dopisnika, u kojem se među ostalim kaže: Ljudska priroda umije toliko da se prilagođuje prilikama, te se čini, da je uspio i eksperiment prilagodjenja židovske narodne domaje i relativno velikoga nežidovskoga pučanstva u malenoj i gospodarski siromašnoj zemlji, u kojoj ima i drugih (vjerskih, kulturnih i geografskih paradoksa), na koja su se Palestinjani toliko dobro priučili. Arapin poima, da je i pored egzistencije židovske narodne domaje u Palestini on, siromašni sin Hagare među djecom Abrahamovom, naravno dijete tla. Već odugo u posjedu zemlje ne pokazuje toliko okretnosti i brzine, kao njegov cionistički susjed, da upotrebom novih i skupih eksperimenata poboljša zemlju. Rezultat se namah može da zamjeti. Kuća podignuta arapskim radom jeftinija je i može se iznajmiti jeftinije nego kuća sagrađena cionističkim radom. Arapska je produkcija zbog jednostavnih životnih potreba jeftinija. Cionista je u svome entuzijazmu da nadje brzi put ostvarenju svih svojih snova u razdoblju jedne generacije izgubio s vida, da je sin zemlje ostao posjednik vrijednoga ekonomskog oružja, kojim umije da čuva sebe i svoju tradicionalnu jednostavnost.

razgovoru često citira ruske pisce. Na zidu visi u staromodnom okruglom okviru slika Lermontova. Govorimo o židovskoj i ruskoj literaturi, o Mihalovskom i o genijalnom kritičaru i entuzijastu Visarionu Belinskom, koji je na nas u mladim godinama toliko utjecao i koji nas je učio razumijevati Shakespearea, Goethea i Gogolja.

Ulazi Sch. Nigier, poznati i zaslužni židovski kritik, prijazan, otmjen, no ozbiljno rezervisan, kao uvijek. Mladi moderni pjesnici nezadovoljni su s njime. No mnogo je važnije to, da Nigier spada u Americi u mali krug onih, koji literarnu zastavu drže visoko i čistom, koji ne dopuštaju koncesije ničemu bućnome i jeftinome.

Eto i Opatošch-a, autora uspješnog djela »Poljske šume«. (Njemački prijevod ovog djela »Die polnischen Wälder« izlazio je nedavno u bečkoj »Wiener Morgenzeitung«. Op. uredn. »Z.«) Skrenuše mi pažnju na jednog mladog pravokosog čovjeka, što sjedi u kutu; to je Siegel, židovski pjesnik iz Kanade. Poznam njegove lijepe pjesme. Pjeva i opjevava daleku Kanadu. No ondje izdržati nije mogao. Vuklo ga je nešto u New-York, gdje imade više života. On je postolar, radi u radionici svoga kolege, pjesnika Manje Leiba.

Avraham Reisen pak bježi neprestano od stola do stola: »Kako?! Vi se još nijeste upoznali? No dodajte, ja ću vas upoznati.« I on počne: »To je naš veliki, najveći... a to je naš znameniti, najznamenitiji...«

*

No najživije je u »Kibecarnju«, kad netko od literarne familije umre. Kod takove zgrade literarno je Perec-društvo osobito agilno. Pokojniku se priređuje sjajan pogreb. Mnogo se pretjeruje, događaju se tom pridaje gotovo uvijek mnogo veća važnost, nego što je zaista vrijedno. Tjedan dana nakon pogreba govori se u »Kibecarnju« o pokojnom kolegi nešto mirnije, umjerenije. Nešto kasnije opet se pretjeruje — ali u protivnom smjeru. (»Jud. R.«)

Savez žid. umjetnika u Americi pripravlja izložbu.

Žid. umjetnici u Americi izabrali su svoj egzekutivni odbor, u koji su ušli pored ostalih David Ignatov, Goldberg, Harrington, Kopmann i dr. Taj odbor upravo sprema veliku izložbu američkih žid. slikara i kipara, koja će se održavati u New-Yorku.

Naša omladina i Ijar-akcija

Poziv Hanhage Saveza Žid. Oml. Udruženja članovima Saveza.

Vodstvo Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja uputilo je povodom Ijar-akcije svim saveznom udruženjima i vidjenijim pojedincima ovaj poziv:

Dnagi haverim!

Kao što se slikar zna odmaknuti od svoje slike, e da bi iz nužne distance dobio jednovrtiji dojam o svome djelu, da ga prosudi, pa da onda odlučnije može da zahvati likstom, — dobro je da se čovjek od vremena na vrijeme sabere pa da iz neke udaljenosti promotri svoj život, da sudi i mjeri, da ispituje i upoređuje. No kao što je nama pojedincima katkada potrebno, da svoj lični život ovako ogledamo, jednako treba da se pokatkad povučemo načas iz naše cionističke svagdašnjice, pa da mirno i sabrano važemo i sudimo naše djelo. Nama je cionistima ovo toliko potrebnije, što nas sitni rad prenatrpava, te u očajnom rvenju često promašujemo ispravnj smjer, često gubimo duševni kompas i ravnotežu.

U izaratno vrijeme pa i u zadnje se dane često čuje riječ o krizi na svim linijama i u svim oblastima socijalnoga života. U toj općoj atmosferi krize pa i dekadanse počesto se istaknuo gradilački i pozitivni rad cionističkoga pokreta, koji je u sve teške dane, dok su se na međunarodnim arenaama dešavali najteži sukobi, dok su se mnoge kulise na licu svijeta rušile i mnogi se akteri izmjenjivali — u sve to vrijeme cionizam si je kao neki čun na uzburkanom moru vješto krčio put i sve se bliže primicao cilju. Pa i treba s udivljenjem promatrati uspjehe, što ih je osobito zadnjih godina cionistički pokret postignuo. Da uzmožemo pravo da ocijenimo uspjehe cionističkoga rada treba samo malo da zavirimo u život i bivanje oko nas. I šta vidimo? Sav se »kulturni svijet« još danas savija od rana, što mu ih je nanio rat. Posvuda »krize«. Pa zar nije tipično: veliki socijalni obrat, koji se nagovještava s Istoka uz bučne orkane i fanfare, a svojim golijatstvom toliko zastrašio filistre, kada se srušio u sebe.

Kraj svega toga treba da si još nešto dozovemo u pamet: treba da se sjetimo kako se u »velikome svijetu« dojuče o nama mislilo i sudilo, a kako od dana, kad su naši moderni profete iznijelj pred lice židovskoga naroda i pred lice svijeta bit i istinu židovskoga pitanja. No pamtimo, da je svijet više promijenio svoje mišljenje o nama, kad nas je vjdio na djelu, nego slušajući, gdje se riječima očajno borimo za svoje pravo. Po činu su nas sudili: Emek, Tel-Aviv, halucim, radničke komune i kooperativje, KKL, KH i tako dalje, i tako dalje. Pa doista, kad sve to uočimo, moramo iskreno priznati, da je cionistički pokret izvršio znatan preokret u svijetu, da je stvorio mnogošta pozitivno i velebno, a ta nas činjenica treba to više da raduje i bodri na ustrajnost, što se naš stvaralački nad vrši baš u času, dok se ruše već veoma labave osnove svega »kulturnoga« svijeta i dok taj svijet srlja svome ruinu.

Cionizam je dokazao svoju stvaralačku i gradilačku sposobnost. Neka ga njegovj neprijatelji s desna i s lijeva i ma otkud bili napadaju. Neka ga jedni žigošu malogradjanskim pokretom, neka ga drugi krste utopičnim, šovenskim, zakašnjelim, anahoričkim. Neka našj dobro i zlo-namjerni sudije govore što im već pada na um. Sve su to riječi, prečesto fraze, a samo činjenice govore. Istina je doduše, da ima časova kad su i najuvjerenijj cioniste skloni,

da podlegnu negativnoj kritici. Ima časova, kad nam se čini, da ćemo si na vršku naše sumnje prelomiti kičmu, no sumnje se savladaju, kičma osnažuje — post nubila Phoebus. To je životni ritam cionističkoga pokreta. Brjiegovi se i doljovi izmjenjuju. Poslije zastoja dolazi zamah, uspon i polet. A baš taj osjećaj sigurnosti — pa bili i najdublje čekamo na vršak vala —, ta vjera u konačnu pobjedu cionizma dokazuje svu njegovu današnju snagu. Cionizam može danas da izdrži i najtežu kritiku!

Kraj svih tih uspjeha i pozitivuma cionističkoga pokreta, ne smijemo da na drugoj strani zaboravimo kako je mala šačica ljudi, cionista, doista aktivno sudjelovala oko toga rada, kako su neumorno ti patuljci po broju i mogućnostima jurišali na zidine okrutne i ohole salonske gospode, koja nije htjela ni da čuju za lude misli cionističke. Ti ljudjaci, cionisti, danas su pobijedili, no već su gotovo i iscrpeni od

Snaga Cionističke Organizacije očituje se u broju njezinih članova.

Znak pripadništva Cionističkoj Organizaciji je ŠEKEL

neumornoga rada i vječite borbe. Oni prvi borci još su danas na svom položaju, a dok su se grčevito borili jurišajući naprijed, nijesu mogli da misle na čas, kad će njihova umorna desnica klonuti i kad će njih trebati da zamijene mladji. I zato nije slučaj, da se zadnjih dana u cionističkim redovima neprestano slave pedeset i šezdesetgodišnjice. Ali treba iskreno priznati, da su se po neki naši prvi borci već umorili mnogogodišnjim borbama na svom položaju. A po tome se opaža i umornost u cionističkim redovima. Cionistička Egzekutiva je, eto, u spoznaji te činjenice odredila mjesec Ijar (15. aprila — 15. maja) mjesecom propagande cionističke misli među svim Židovima, kako bi se u taj mjesec dana pomnogostručnim energijama nastojalo nove, neistrošene snage privedi cionističkome pokretu. Danas je doduše teško propagirati cionizam. Jednom, dok je još Židov zguren sjedio na vratima naroda i čekao da će ga tko nogom gurnuti ili da mu podijelj milostinju, onda je cionizam još bio bunтовan pokret, onda se je lako propagiralo. No danas, kad gotovo sav svijet glasno priznaje, da je cionizam jedini logički odgovor na židovsko pitanje, a kad se na drugu stranu od cionista tražj djelo, a ne priznanje, danas je teško

ljudje privući na djelotvoran rad, među prave cioniste. Na ta nas spoznaja to više mora da tjera na osvajanje. Naše tvrdo uvjerenje, da je cionizam jedini logički odgovor na židovsko pitanje, treba da nas gonj među onu našu braću, koja još nijesu bilo iz tromosti, bilo iz zaslijepljenosti među nama. Opet i opet moramo mi, koji znamo da govorimo njima, koji ne vide. No u ijaru treba da govorimo ne samo k onima, koji još nijesu među nama, nego i sebi. Treba da razračunavamo sa svojim cionizmom, treba da svoj cionizam produbimo i očeličimo. Obnova duhova i srdaca — u tome ležj najvažniji smisao ijarске akcije, kako je mi shvaćamo.

Sve su se cionističke organizacije spremno odazvale pozivu Cionističke Egzekutive. Svuda, gdje ima cionista, vama se živo sprema ta »opće-cionistička« akcija. Dabome u svakom kraju i u svakoj cionističkoj stanici dobiva ta akcija svoju specijalnu notu, svoj lokalni kolorit. Pa što čekamo? Savez Židovskih Omladinskih Udruženja, od te akcije? Čemu je njena zadaća u našem krugu?

Dok naši gradjanski cionisti u okviru Saveza Cionističke Egzekutive ijarску akciju uglavnom kao akciju za reorganizaciju Es Ce Jota i gledaju njen uspjeh u broju prodanih šekalima i u novim akvizicijama, mi cionistički omladinci hoćemo da taj mjesec dana posvetimo idejnoj izgradnji našega Saveza. I još više: hoćemo da u trgnemo iz naše tisuću i jedne noći, iz bajka i sanja, pa da momačkj podjemo k djelu i da budemo dosljedni svojim idejama. Dok smo u Osijeku odlučno i ponosno rekli »da je glavni zadatak ove radne godine stvoriti povezanost omladine s Palestinom« i »da u svim društvima mora nastati cionistička atmosfera«, mi smo u praksi kada izgubili put od riječi k činu. Događilo se ono, što se nama, cionistima, lako često događja: izgubili smo kompas. Htjeli smo u Palestinu a zaglobili smo u galut. I tako se na sastanku vodja u Zagrebu dogodilo, da je jedna grupa htjela da se »stanje legalizira« i da Savez proglasimo tako reći galutocentričkim pokretom. Htjeli smo oslobodjenje i preobraženje, a zapali smo u mrak ropstvo duševno. Još smo uvijek toliko tromi, da volimo doševno ropstvo Evrope od slobode galilske. Još smo toliko beskičmenjaci, da volimo mirni i osigurani život u duševnom getu, no borbeni i stvaralački život u sjenkj kedra. U nas se razvija nova sposobnost: omladinsko filisterstvo. A pokazuje se po tome, što smo na riječima omladinci, a na činu filistri. Te tromosti, tih laži i fraza hoćemo da se u ijaru oslobodimo, da okupamo svoje duše i da čistj i svježj koračnemo k ostvarenju, k djelu. Treba da nadjemo svoj kompas, da se odlučno orijentišemo i da se snažnim zamahom bacimo na čin. Eto u tome mi vidimo smisao naše ijarске akcije.

Omladinci u mjesecu ijaru treba da razračunavamo sa svojim cionizmom! Uklonite laž i podjite na djelo! Hazak veemac!

Hanhaga S. Ž. O. U.

Židovski književnici protiv ideje židovske legije u Palestini

Jerusolim, 18. aprila. (JTA) 7 židovskih književnika s dekanom Hebrejskoga Univerziteta dr. J. L. Magnesom na čelu, objavili su izjavu, u kojoj se protestira protiv propagande o ustrojenju posebne židovske legije u Palestini. Ovakova je propaganda, kaže se u izjavi, podesna da među Židovima pobudi bojazan i zabrinutost. Nacionalni preštij tražj, da se suzbije ideja o židovskoj legiji.

Umjetnost

ŽIDOVŠKE SLIKARSKE IZLOŽBE U BERLINU.

Abel Pann, — Wally Peretz-Brutzkus.

(fr.) U Berlinu su upravo otvorene dvije interesantne židovske slikarske izložbe: jedna je izložba slika modernog palestinskog židovskog slikara Abela Panna, a druga židovske slikarice Wally Peretz-Brutzkus iz Njemačke.

Abel Pann, čije su slike već za vrijeme XIV. cionist. kongresa u Beču kod bečke stručne kritike pobudile osobitu pažnju, izložio je sada u berlinskom umjetničkom salonu Schulte. Pann je ovoga puta izložio velik broj slika iz raznih perijoda svoga stvaranja; imade slika iz prvog ranog doba, nastalih za vrijeme njegovih studija u Parizu, a prikazuju ruski te rusko-židovski život, zatim je izložen njegov ciklus »Der Tränenkrug«, slike iz doba židovskih pogroma, te napokon slike biblijske, najnoviji produkt Pannovog stvaranja, koje su nastale za vrijeme njegovog života i rada u Palestini. — Osobit utisak čine njegove biblijske slike. To su oko 100 pastela k I. knjizi Mojsijevoj. Ruth Morold kaže, da su dva cilja vodila Panna kod tih biblijskih ilustracija. Prvo: biblijski događaji treba da imadu života, a mora da se prikažu onako, da budu svima razumljivi; zdrav realizam treba da bude povezan sa običnim prikazivanjem krajojlika, a legendarne biblijske osobe treba da su prenešene na ljudje što sada žive na orijentu. Drugo: treba da se podcrta — biblija kao kolijevka fantazije. — Kod tih biblijskih ilustracija priklonio se je Pann načinu ilustriranih, kako je izveden u slikama raznih američkih ilustriranih izdanja knjiga priča. 1001 noć. — Pann nastojj da život i zbivanje u bibliji počovječj (vermenschlichen). Veliku ulogu i mnogo operira sa bojama, kojima želj da sve prikaže u orijentalnom krajojliku. (O Abelu Pannu i njegovim slikama gledaj poblize prikaz Leje Levi u 9.—12. br. VI. god. »Gideon«.)

*

Dok Pann u svojim biblijskim slikama gleda palestinski kraj očima orijentalca, dotle Wally Peretz-Brutzkus gleda i tiše palestinski kraj očima evropskoga slikara. Njezine slike, izložene u Berlinu, prikazuju razne motive iz Palestine. Kušala je da prikaže i početak novoga života. Imade slika, koje prikazuju motive sa gradnja Tel-Aviva, života u kvucama, a lijepi broj slika crta život Arapa. Doki Abel Pann radi u glavnom pastelom, njezine su slike većinom radjene

u ulju te tempera bojama. Mnoge slike podsjećaju na Pey-sakove palestinske krajojlike.

Obe su izložbe pobudile lijep interes u židovskim i nežidovskim umjetničkim krugovima Berlina, napose pak biblijska djela Abela Panna, tog nadobudnog palestinskog slikara, koji još mnogo obećaje, a i sada je već na putu da postane vodjom nove židovske slikarske generacije u Palestini.

Razne bilješke

Knjiga biografija žid. književnika.

Salman Reizen, koji je 1913. izdao knjigu biografija žid. književnika, no koja je knjiga ubrzo bila rasprodana, sprema upravo novo popravljeno i popunjeno izdanje svoje knjige.

An-skyev »Dybuk« u raznim prijevodima.

Čuveno Anskyevo (S. Rappaport) djelo »Dybuk« pisano je u originalu na jidiš jeziku. Sam Ansky preveo je »Dybuk« na hebrejski. U njegovom hebrejskom prijevodu igra taj komad i moskovska »Habima«. »Dybuk« preveden je na poljski (od Marek Arnsteina) te na engleski, njemački i ukrajinski. Upravo prevodi M. B. Taft »Dybuk« i na francuski.

Kipar prof. Glicenstein u Rimu.

Ovih dana otputovao je u Rim znameniti kipar prof. Henry Glicenstein. Posljednja šest mjeseca boravio je Glicenstein u Poljskoj, gdje je bio slavljen od poljskih umjetnika i vlasti te od žid. pučanstva.

Muzičar Izidor de Lara — član Legion d' honneur.

Francuski muzičar Izidor de Lara, potomak stare žid. španjolske familije, koja je židovstvu dala nekoliko znamenitih učenjaka i kabalista, postao je članom »Legion d' honneur«, Legije časti. Njegove mnogobrojne kompozicije, od kojih su mnoge židovskog karaktera, napose su dobro poznate u Francuskoj.

»Cionisti su germanski dio židovstva...«

Do kakovih sve apsurdna dolaze rasni teoretičari, najbolje nam prikazuje tvrdnja poznatog njemačkog rasnog teoretičara i antisemita Oto Hausera, koji u svojoj knjizi »Die Geschichte des Judentums« iznosi svoje mišljenje, po kome su cioniste, kao jedan bolji, vrijedniji dio židovstva (»... als ein besserer Theil des Judentums«) — germanski dio židovstva... Zato što su bolji, mora da su — germani!!

Jewish Daily Bulletin.

Pred 15 mjeseci počeo je u New Yorku izlaziti ovaj dnevnik na engleskom jeziku, koji je posvećen isključivo židovskim pitanjima. »Jewish Daily Bulletin« je jedini židovski dnevnik na engleskom jeziku. List je vanstranački i služi isključivo u informativne svrhe; ne donosi na pr. uvodnike. »Jewish Daily Bulletin« ima razgranatu brzojavnu službu, koja dostavlja uredništvu precizne i objektivne izvještaje o svim događajima u židovskom svijetu.

List objelodanjuje i dnevnu reviju o glasovima štampe po svemu svijetu o važnijim židovskim pitanjima. »Jewish Daily Bulletin« se zbog svoje bogate informacione službe čita svim krugovima američkoga židovstva, a sve se više širi u inostranstvu. Adresa je lista: »Jewish Daily Bulletin«, 611—621, Broadway, New York.

Kolumbo je sin Židovke.

Veliki list »ABC«, koji izlazi u Madridu, upravo je nedavno poziv vladi neka bi kraljevska akademija za historiju konačno službeno i autoritativno konstatala, da je Kolumbio bio španjolac, a ne Genovljanin i da prema tomu slava otkriću Amerike neograničeno pripada španjolskoj rasi. Govori se — to već dugo vremena tvrde španski historici — da je Kolumbio španjskom kraljevskom paru Ferdinandu i Izabeli samo zato izjavio, da je Genovljanin i zanijekao svoje španjstvo, jer je njegova majka bila židovka. Poznato je, da se upravo u vrijeme Fernanda i Izabele započeli krvavi progoni Židova. Španski historici navode čitav niz dokaza, da je Kolumbio rođen u Španiji. Ima uvaženih historika, kao što je na pr. čuveni romancier Blasco de Ibanez, koji tvrdi, da je Kolumbio čistoga židovskoga roda.

Profesor Davidson preuzima katedru na Hebrejskom Univerzitetu u Jerusolimu.

U Jerusolim je stigao prof. Davidson iz New Yorka da preuzme ponudjenu mu katedru na Hebrejskom Univerzitetu. On će ostati u Jerusolimu šest mjeseci.

FANKA SCHLEI

DAVID SCHLEI

zaručeni

ZAGREB

MJESECA APRILA

IZ JUGOSLAVIJE

Ijar-akcija

PROGRAM IJAR AKCIJE U ZAGREBU.

U četvrtak, dne 29. aprila, 8 i po sati uveče predaje u Vijećnici bogošt, općine (Palmoćeva ulica 16) g. Drago Steiner o Cijonističkoj Organizaciji.

*

Dne 5. maja, 8 i po sati uveče, dvorana Makabija, miting posvećen šekelskoj akciji. Govornici gg. dr. Aleksandar Licht i Lav Stern.

*

Dne 12. maja u 8 i po sati uveče govori u Vijećnici bogošt, općine g. inž. Oto Rechnitzer o ekonomskom razvoju Palestine.

*

Dne 15. maja u 8 i po sati uveče, u vijećnici bogošt, općine predavanje gosp. prof. Aleksandra Semniza: »Palestina, zemlja i ljudi.«

Vukovar.

(Pismo »Židovu«.)

Dne 11. aprila održan je ovdje naročiti zbor, kojim je uvedena Ijar-akcija. Kao izaslanik Radnoga Odbora Sav. Cijonista prisustvovao je skupštini g. dr. Nikola Tolnauer iz Osijeka. Dobro posjećenu skupštinu otvorio je predsjednik vukovarske Mjesne Cijonističke Organizacije g. Karlo Bier pozdravivši dr. Tolnauera i razloživši važnost Cijonističke Organizacije i uspjehe cijon. pokreta. Iza toga uzeo je riječ g. dr. Nikola Tolnauer, da održi govor o temi »Savremeni položaj Jevrejstva«. Ovim svojim jednosatnim iscrpivim govorom govornik je živo zainteresovao sve prisutne za aktuelne i osnovne probleme židovstva i uvjerio ih o važnosti cijon. pokreta a naročito Cijon. Organizacije. Govor dr. Tolnauera veoma se svidio svim prisutnima, pa je naišao na živo odobravanje. Izražena je želja da se predavanja ove vrsti u Vukovaru što češće održavaju. Skupština je bila zaključena završnim riječima g. Aleksa Steinera, koji se u ime vukovarske MCO zahvalio dru. Tolnaueru i obavijestio prisutne, da će se Ijar-akcija u Vukovaru razvijati redovnim tokom i da će se u okviru te akcije dne 25. aprila održati glavna skupština MCO. Na toj će skupštini uvaženi član te organizacije dr. Herzl održati predavanje o aktuelnim programima, a osim toga održat će se referat o radu vukovarske MCO u prošloj godini.

Senta.

Dne 20. aprila uveče održala je sentačka cijonistička organizacija prvi veliki sastanak u okviru Ijar-akcije. Bilo je prisutno više od 100 ljudi. Glavni govornik večeri bio je izaslanik Radnoga Odbora Saveza Cijonista g. direktor Lav Stern iz Zagreba. Govor g. dir. Sterna uvelike se dojmio svih prisutnih, a i čitava je priredba veoma uspješna. Potanji izvještaj u narednom broju.

Bjelovar.

Ijar akcija u Bjelovaru počinje u nedjelju dne 25. aprila svečanim zborom u sinagogi. U svrhu provedbe te akcije dolaze istoga dana u Bjelovar članovi Radnoga Odbora Saveza Cijonista gg. dr. Marko Horn i Egon Pollak.

ŽIDOVSKÉ OPĆINE ZA KEREN KAYEMETH LEISRAEL LTD.

Ovih dana dobili smo obavijest od uprave beogradske crkvene školske jevrejske općine (sefardska), da je rješenjem od 8. o. mj. votirala iznos od 3000 dinara kao svoj ovogodišnji doprinos za KKL. Napominjemo nadalje, da su sve beogradske jevrejske institucije unijele u svoj ovogodišnji budžet doprinos za KKL.

Dosad su prema tome votirale za KKL ove općine: Vel. Bečkerek din. 15.000; Zagreb 10.000 din; Brod n/S. 4000; Sarajevo Sef. bog. općina 3000; Vukovar 3000; Beogradska aškenaska općina 3000; Beogradska sef. općina 3000; Požeđa 3000; Senta din. 2500; Vršac din. 2500; Priština 2000; Sarajevo, aškenaska općina 2000; Varaždin 1000; Križevci 1000; Našice 600; Sisak 500; Split 500; Slatina 500 dinara.

SJEDNICA GLAVNOG ODBORA SAVEZA JEVREJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA U BEOGRADU.

(Posebni izvještaj »Židova«.)

Na 19. o. mj. u 9 sati prije podne započela je sjednica sa glavnim zadatkom, da revidira konačni tekst »Predloga zakona o organizaciji jevrejske vjeroispovjesti u Kraljevini S. H. S.«

Prisutni su bili: Dr. Pops, dr. Piade, Rafael Fnci, Semaja de Majo, dr. Horovitz, Hojner, svi iz Beograda, dr. Humbert, Vel. Bečkerek, dr. Herzler, Pančevo, dr. Lang, Vinkovci, dr. Mery, Senta, dr. Spiegler i Lav Stern, Zagreb, rabin; Vrhovni rabin dr. Izak Alkalaj, dr. Ungar, Osijek, Schweiger, Senta, dr. Frankfurter, Vinkovci, dr. Fischer, Dabovar, dr. Kaufmann, Virovitica, dr. Niedermann, Vel. Bečkerek, dr. Urbach, Zemun, nadalje generalni sekretar Saveza Jevr. Veroisp. Opština dr. Kohn Predsjedavao je poslovodeći predsjednik dr. Pops, jer je predsjednik dr. Spitzer uslijed bolesti bio spriječen da prisustvuje sjednici. Svoj izostanak ispručali su pismeno i brzojavno mnogi članovi Glavnoga Odbora.

Ponajprije su pročitani zapisnici sjednica Gl. O. SJVO od 25. X. 1925., proširenog Izvršnoga Odbora od 25. I. 1926. i sjednice Izvršnoga Odbora od 3. II. 1926., koje su se sve bavile nacrtom zakona. Zapisnici su uzeti do znanja.

Odmah se zatim prešlo na specijalnu debatu, te se čitao jedan paragraf za drugim, a kod svakoga se vodila odmah debata, u kojoj su učestvovali gotovo svi članovi. Kod posljednjih paragrafa čitane su pismeno podnesene primjedbe sarajevske eškenaske bogoštovne općine.

Najviše se debatiralo oko paragrafa 6., 13., 15. i 16. Kod paragrafa 6., koji radi o osnivanju novih opština, zaključeno je, da je za osnutak potrebno trideset čla-

nova, koji moraju osigurati uzdržavanje svih potrebnih ustanova, a naročito namještenje rabina. Kod paragrafa 13., koji govori o dužnostima članova prema njihovoj opštini, zaključeno je: ako u jednome gradu postoje dvije samostalne opštine, pa članovi jedne općine prelaze u drugu općinu, imaju takovi članovi prigodom istupa da podmire bogoštovni porez staroj opštini za tri godine unaprijed; nova opština smije takove članove primiti i smije im dopustiti upotrebu institucija tek nakon što ti članovi dokažu, da su svojoj dužnosti prema staroj opštini udovoljili.

Paragraf 15. govori o izboru Vrhovnog Rabina. Bilo je glasova protiv toga, da pojedine opštine imaju pri tome izuzetni položaj, da se njihovim predsjednicima prizna virilno pravo glasovanja kod izbora Vrhovnoga Rabina. Isticalo se, da se to virilno pravo prizna predsjednicima svih bogoštovnih opština. Primljena je gotovo doslovno prvobitna stizacija, prema kojoj Vrhovnoga Rabina imenuje kralj na predlog ministra vera između trojice kandidata predloženih u skupštini, u kojoj sudjeluju: svi članovi SJVO, svi rabin, rektor seminara i predsjednici nekoliko nabrojanih najvećih opština.

Najveća i vrlo živa debata vodila se oko paragrafa 16., premda se čini, da će zadnja alineja toga paragrafa ostati na papiru, pa da ne će doći do primjene, jer nije nadjen ni jedan slučaj, kad bi se to moglo desiti. Taj paragraf, koji je prihvaćen sa svim glasovima protiv glasa g. Lava Sterna, glasi: Rabinski sinod, koga bira skupština rabina, sastoji se od Vrhovnog Rabina i 5 članova kao i 3 rabina zamjenika. Vrhovni je Rabin predsjednik sinoda. O svima pitanjima vjerskog karaktera rabinski sinod pod predsjedavanjem Vrhovnog Rabina daje mišljenje, na temelju koga Glavni Odbor S. J. V. O. donosi odluku. Ako Gl. O. ne usvoji mišljenje rabinskog sinoda, konačnu odluku donosi specijalni odbor, u koji ulaze: 6 članova rabinskog sinoda, među kojima i Vrhovni Rabin i 6 članova nerabina Glavnoga Odbora SJVO., koje odredi uprava SJVO. Spomenutom odboru predsjedavat će Vrhovni Rabin, a odluke se donose prosto većinom glasova.

Nagrade za „Herzl—akciju“

U smislu raspisa nagrade za Herzl-akciju dobili su žrebom nagradu

Put u PALESTINU I PATRAG

od darovatelja; posljednik darovne diplome Herzl-akcije

broj 11108

a od povjerenika mjesta, koja su namaknula stavljenu im kontingent u toj akciji

povjerenik u Zenici

Pozivaju se nagradjeni, da nakon udovoljenja uvjetu objeđanjenih u »Židovu« broj 1 od 1. januara 1926. podignu svoju nagradu kod potpisanoga povjereništva.

U Zagrebu, dne 23. aprila 1926.

Povjereništvo Keren Kayemeth
Leisrael-a za Kraljevinu SHS.

Kod paragrafa 19. zaključeno je, da strani podanici mogu u opštinama dobiti samo provizorno namještenje, a kvalifikacije rabina ocijenit će rabinski sinod.

Kod paragrafa 23. i 24. dodaje se, da se tme ne mijenjaju dosada važeći pokrajinski zakoni u pogledu sklapanja i rastave brakova. Konačno je pramljeno, da rabin i službenici bogoštovnih opština už vaju sva ona beneficija, što ih uživaju državni namještenici (u pogledu poreza, vožnja na željeznicama, popusti u kupalištima itd.)

Nakon što je predlog zakona pramljen i debata završena, konstatovao je Vrhovni Rabin u jednom kratkom ali lijepom govoru, da je time dovršen jedan period rada SJVO. Predmet bio je gotovo godinu dana na dnevnim redom, o njemu se mnogo, katkada i strastveno raspravljalo. Svi su učesnici tih rasprava, reče gosp. Vrhovni Rabin, bili uvijek vodjeni samo obzirima u interesu jevrejstva, pa je konačno koncilijantnošću i uvidjavnošću svoju strana postignuta posvemašnja saglasnost, koja nam je donijela jedan dobar nacrt zakona i koja će moći poslužiti jačanju našega jevrejstva.

Kod eventualija pokazalo se, da je primanje članova u obim beogradske općine često donosilo konflikte, koji bi, ako se to pitanje ne bi pravedno regulisalo, moglo i dalje donositi neugodnih posljedica. O tome se raspravljalo opširno i vrlo ozbiljno, pa ima nade, da će se to pitanje ubuduće u tim opštinama rješavati na obostrano zadovoljstvo, kako to odgovara duhu SJVO, čiji su glavni činioci upravo predstavnici obih beogradske općine.

Konstatovano je, da bi se izvršni odbor SJVO morao češće sastajati i da bi svi njegovi članovi morali u većoj mjeri sudjelovati u upravi. Generalnom tajniku izrečeno je priznanje na njegovome dosadašnjemu radu.

Sjednica je završena oko pola noći.

PRODAJE SE

REMINGTON WAHL-RDING pisaaća mašina

sa dugim valjkom. Uplatiti u administraciji »Židova«, ulica broj 38, I. kat.

SA SJEDNICE RADNOG ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na svojoj je sjednici od 19. IV. R. O. raspravljao o važnim pitanjima jugoslavenske halučke farme. Ujedno se raspravljalo o pismu kuratorija KH u Beogradu u stvari dolaška g. Pazi Goldmanna u Jugoslaviji. Rješavana su neka organizaciona pitanja glede Ijar-akcije. Tako je odlučeno, da se posjeti Osijek, Vršac i Karlovac. Zaključeno je, da se pod nadzorom KKL komisije u Zagrebu provede vučenje brojeva za nagradno putovanje u Erec Jisrael, a rezultat da se objavi u narednom broju »Židova«.

BEOGRAD.

Letaci Beogradske Organizacije Sefardskih Jevreja i beogradske Mjesne Cijonističke Organizacije.

Beogradska Organizacija Sefardskih Jevreja, koja pod predsjedništvom g. dr. Solomona J. Alkalaja živo saradjuje na području svega cijonističkoga rada, raspala je ovih dana ovaj značajan apel za šekelsku akciju:

Sefardskoj braći i sestrama!

Sefardski Jevreji u celome svetu mogli su vrlo ozbiljno da pokažu koliko je i njima stalo do toga da podupiru rad na vaspostavljanju Jevrejske Domovine u obnovljenoj Pa-

To iziskuje njihova istorijska dužnost i njihova neophodna potreba u sadašnjosti i budućnosti. To odgovara u punoj mjeri i njihovim pozitivnim sposobnostima da učešćem u velikom, rodoljubnom i plemenitom poslu budu od stvarne koristi za ceo svoj Narod, pa i za celo Čovečanstvo.

Sada se daje opet prilika da beogradski Sefardi ponova dokažu svoju svest i jasno poimanje značaja i važnosti obnove Erec Jisraela.

Ta vam se prilika pruža pozivom da uplatite šekel.

To ćete učiniti, po dubokom uverenju dobrih i odanih Jevreja prema svojoj Naciji, imajući u vidu njenu bolju, sretniju budućnost; ne žaleći ni veće žrtve, kada je u pitanju životni opstanak tolikih miliona progonjene jevrejske braće naše u zemljama gdje vlada zavist, mržnja i netrpeljivost prema njima.

Sa tih razloga uprava Beogradske Organizacije Sefardskih Jevreja upućuje vam ovaj apel sa usrdnom molbom da svi bez izuzetka, muški i ženske, uplatite šekel poverenicima ovdašnje Mesne Cijonističke Organizacije, koji će vam se ovih dana u tome cilju lično obratiti.

Sa bratskim pozdravom.

Uprava Beogradske Organizacije
Sefardskih Jevreja.

*

I beogradska Mjesna Cijonistička Organizacija rasturila je pripremajući šekelsku akciju naročiti propagandno sastavljeni letak, kojim poziva sve Jevreje i Jevrejke na uplatu šekela i na saradnju u šekelskoj akciji. Šekelska akcija u Beogradu obećaje lijep rezultat.

NOVISAD.

(Posebni izvještaj »Židova«.)

Učenje hebrejskog jezika u drž. osnovnoj školi. — Diskusione večeri »Ivrije«.

Državna osnovna škola u Futoškoj ulici (prije Žid. osnovna škola) dobila je dozvolu od nadležne državne oblasti da se smiju u školi održavati kurzevi za učenje hebrejskoga jezika. Kurzevi su pred kratko vrijeme započeli radom. Kurzeve vodi s mnogo predanja i ljubavi direktor škole gosp. Boroš.

*

Žid. omlad. društvo »Ivrija«, koje je veoma zaslužno za narodno-židovski odgoj žid. omladine Novoga Sada, priredilo je u posljednje vrijeme svake subote diskusione večeri o raznim žid. i cijonističkim pitanjima. Diskusione je večeri vodio senior »Ivrije« te senior »Bar-Giore« g. dr. Oto Mandl.

DOPIS IZ OSIJEKA.

(Osnutak veslačkog kluba. — Koncert Abrahama Langa. — Akcija za židovsko opskrbilište).

(Od našeg redovitog dopisnika.)

(Mbm). Nekoliko jevrejskih športista osnovalo je u Osijeku veslački športski klub »Bar Kohba«. U Osijeku postoje veoma povoljni preduvjeti za gajenje veslačkoga športa, pa ima nade, da će u tome klubu nastati jedan centar, koji će okupiti jevrejske športiste. Osnivači namjeravaju sagraditi klubsku kuću na vodi kraj perivoja kralja Tomislava. Preko zime bila bi ta kuća smještena u zimskoj luci. Materijalna sredstva za gradnju već su osigurana. U klubu njegovao bi se i plivački šport. Akciju za osnutak kluba i obezbjeđenje sredstava vodi s puno mara i poštynovnosti g. Sriča Lang, koji je na konstituirajućoj glavnoj skupštini izabran vodjom, dok je predsjednikom izabran g. dr. Karlo Weissmann.

*

Dne 14. aprila priredio je koncert naš prijatelj gosp. Abraham Lang u dvorani Grand Hotela Görög. Osijek nema koncertne publike i dvorana je veoma nezgodna za koncertne priredbe, pa se ipak skupio lijepi broj slušaoca, koji su s puno razumijevanja pratili majstorske izvedbe g. Langa. Naročito ističem tri hasidske pjesme Ernesta Blocha, u kojima nam je umjetnik znao dočarati skladne, specifično jevrejske melodije istočno-jevrejskog geta, a treća pjesma — Simhat Tora — vesela je i svježa kao jutarnjih dah, pa se u njoj nižu zvuci neobuzdanoga veselja u biserni vijenac zvukova, koji je u nama morao izazvati osjećaj, da ima prava jevrejska muzika. Mnogo smo zahvalni Abrahamu Langu, da nam je donio te pjesme i gospodjici Dragici Singer, što ga je na klaviru diskretno i otmjeno pratila.

*

Akcija za židovsko opskrbilište lijepo napreduje. Naše domišljate gospodje uporabile su za sakupljanje priloga jedan zgodan sistem t. zv. »Schneeballsystem«, koji može

Vjesnik Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja

SAVEZNA KRIZA JUČER I DANAS.

Aprilski su dani. Prevrtla se vrijeme kao boje u vrtećem reflektoru. Čas bura i kiša, čas sunce i osmijeh. A kanda se u te prevrtljive dane i ljudi i činjenice mijenjaju po zakonu vrtećega reflektora. Ne znam, Aprilski su dani!

Možda je čudno, a možda i značajno, da se toliko opjevana »savezna kriza« koncentrirala i — vele — prebrodila baš u tom kameleonskom mjesecu aprilu, u kom — zna se! — »vrijeme ljude za nos vuče«. Čudno je nastala, čudnije se riješila. Mogu da si zamislim nekog dobroćudnog saveznog člana, koji po svojoj »svetoj saveznoj dužnosti« revno i savjesno guta sve što mu se u modro-bijelim stupcima servira, — kako li će dobroćudno-glupo zakimnuti glavom, kad iza onoga bumbama o »neizdrživoj situaciji« i »saveznoj« krizi«, čuje kako se lijepo i operetno razuzao savezni gordijski čvor na sastanku vodja S. Ž. O. U. u Zagrebu. Kako li će taj naivčina zbunjeno pipkati po svom nosu!

U takovom se aprilskom osvjetljenju ukazuju sva pitanja, koja su zadnjih dana uzbunila tolike duhove, a neočekivano se rasplinula — tako reći — u eter. Savezna kriza nije našla dostojan završetak. A sam sastanak vodja činio mi se više improviziranim (glavni akteri: Hanhaga S. Ž. O. U.), nego radnim i korisnim sastankom. A da i ne spomenem sumnjivu činjenicu, može li sastanak zagrepcana sa još neko deset »vodja« iz provincije, da si prisvoji ime »sastanak vodja SŽOU«. Iza sastanka imao sam opet onaj isti tragički, bolni osjećaj, što sam ga možda još intenzivnije osjećao iza Osijek. Imao sam osjećaj, kako se dvojica ili trojica vodja u sebi grčevito lome, kako proživljuju grozničave krize, a onda kad na pladnju donesu izvještenu borbu, određenu odluku, — onda masa beščutno, tupo, ne znajući kima glavom. Tako je bilo u Osijeku iza ekstatičkog Cvijevo govora, one vrebne okomice nad šestogodišnjom savezologijom (čitaj: frazeologijom!). A nije mnogo drukčije bilo u Zagrebu. Hanhaga je (doduše iza grozničavih borba iza kulisa) proklamovao svoju rezoluciju, a savezni su je članovi volens-nolens prihvatili i u koliko se bave saveznom pitanjima, bit će da su uvjereni, da je takovo rješenje naj mudrije. No tragičnost osjećam baš u tome, što savezni članovi nijesu ni osjećaju odluku, ni zagrebačko rješenje ni pročitali ni doživjeli. Kriza je nastala i riješila se, bez njih. I u Osijeku i u Zagrebu bila je prevelika distanca između vodja i vodjenika. Vodje su zato ostali osamljeni u svojim borbama, a vodjenici ih nijesu shvatili. Gotovo mi se čini, kao da su svi savezni programi, sve odluke sve krize i sva prebrođenja tek bubnjevi, kojim se prate strnoglave i duševne borbe pojedinih saveznih ličnosti. A u tome i vidim sav dosadašnji neuspjeh našega Saveza. Dosada se nije znala stvoriti takova atmosfera u Savezu, da bi u svim saveznom pitanjima svi savezni članovi aktivno sudjelovali. Već sam to počeo naglasiti i u različitim prilikama, no baš simbolički bilo je rečeno ono u Osijeku, — da se mora premostiti jaz između pozornice i gledališta. Dok se svaki savezni član ne će osjećati sudionikom i jednako nosiocem Saveza, koliko ona šaćica vodja, dotle je nemoguće da naše odluke budu više, nego zavjet vodja sebi samima, dotle je nemoguće da naš rad bude više nego takpanje, a naš Savez više nego — organizacija. Ta baš je za organizaciju značajno, da se šefovi posavjetuju, a svojim ljudima uz teatralne geste nameću rezolucije, odluke i slično. A dok se ta atmosfera u Savezu ne zavrti za stoosamdeset stepeni, dok se današnje stanje ne postavi na glavu, to jest, da će savezni članovi vodje nositi, a ne da vodje vuku i gurkaju savezne članove, dotle će se još često dobroćudni savezni članovi pipkati oko nosa, a najtragičniji moment u Savezu činiti će se aprilskim šalama.

Zadnja savezna kriza bila je više kriza vodstva, nego kriza Saveza. Ljudi, koji su iza Osijeka rekli, da »u sedmoj godini Saveza čekamo konačno i — djelo«, morali su smalaksati, kad su vidjeli da se umjesto potenciranoga prezanja k određenoj cilju neočekivano probija nova gljiva: apatija u saveznom redovima. Na jednoj strani rezolucije i odluke stvorene u Osijeku, a na drugoj tromi i nehajna savezna masa. U praksi se doduše te dvije činjenice gotovo mirno mimoilaze. Rezolucije ne znaju za masu, a masa se ne briga za rezolucije. No u vodjama su se te dvije činjenice sukobile i izazvale su krizu. Vodje su počeli sumnjati u Savez, u sebe pa i u cionizam jugoslavenski. Vodje su postali nestrpljivi i u toj su nestrpljivosti htjeli da lome štap preko koljena. Počeli su se prebacivati kao ribe na kopnu. Sve je to diglo toliku prašinu, da se je u svakom jugoslavenskom selu već počelo zabrinuto njihati glavom, jer »da je situacija neodrživa«. A sva ta prašina poradi izoloovane tragedije pojedinaca, koji su načas iz svoje vode skočili na kopno, pa se pred svačijim očima koprcali.

Tako mi se, eto, u grotesknim crtama ukazuju zadnji i predzadnji prenapeti (dogadja) u našem Savezu, koji u mozgovima pojedinaca mogu doduše da se pokažu i te kako izgrađenima, sukobi mogu da budu i najmotiviraniji (galuocentrizam i palestino-petaltstvo, omladinski pokret i cionistički, Ahdut i Savez i drugo još), — no prenešeni iz svog mozgovnog rvališta na široko polje Omladinskoga Saveza bili su u taj čas u najmanju ruku iznudjeni u saveznom članova,

kojima nijesu ni na kraj pameti bili. Nije bilo objektivno razloga saveznoj krizi, koju ja uostalom najodlučnije počinjem!

Kad se mirno i trijezno pregleda stanje u kome se danas nalazimo, možemo da konstatujemo, prije svega da Savez danas nije srazmjerno ni bolji ni gorji no što je ikada bio. Ali je istina, da je naš Savez pa uopće cionizam u Jugoslaviji čedo cionističkoga pokreta u velikome svijetu, onda je istina i to, da je to čedo danas srazmjerno zdravije no su mu roditelji, veliki roditelji: njemački i poljski cionizam. Ako se vijesti ne varaju, osjeća se u Jugoslaviji neki val, koji lagano nosi porast i polet. Pa i nije to čudno. Jugoslavija — tako reći — za cionizam još neosvojen teren. Dojučer samo uski krug cionista, cionistička elita, svijesno učestvovala, a malo po malo nevidljivo i nečujno počinju stvarati mase da se predobijaju, osvještavaju i odgajaju! U ovakovu fazu tjoga i neprimjetljivoga porasta doživljiva sad i naš Savez. Malo po malo zapljuje val, čiji se pojedeci pokazuju već danas u radu i egzistenciji Ahduta i onih ponajboljih saveznih udruženja i pojedinaca. Alko je šest godina za Savez značila organizacioni porast, sedma znači idejno obogaćenje i produbljivanje. No gvozdeni zakon, da se historija ne razvija skočimace, opet se potvrdio. Iza strnog glavoga skoka u Osijeku, za koji se činilo, da će Savez smesta nevjerojatno prebaciti, — pojavio se naš gvozdeni zakon evolucije. Ma da pod svojim željeznim kolesima zgnječio koga! Sitni rad i sitni rezultati su u praksi nadvladali. Dok smo egzaltirano bučili i lupali šakom o sto, mislili smo da smo već oborili kulu presvete trojnosti i da smo bili čiji sitnožive na drugu obalu. A u času kad smo se sabrali, prestrašili smo se zbilje. No tek načas! Tik-tak. Tik-tak. Tik-tak. Sitni rad nadvladao je buku. Snašli smo se i dana jasnije no prije vidimo činjenično stanje.

Netko je jednom rekao, da su zapreke zato tu, da ih ne svladava. Mi, cionisti, koji često znamo da se u uznošnim časovima obmanjujemo, da o krajcaru govorimo, kao da je dinar, o cigli, kao o kući, a o riječi, kao da je čin, — treba da ovu riječ osobito upamtimo. Jer se i prečesto zbunjujemo, kad zapazimo koliko nas dijeli od zbilje od obmana. Cigla doduše nije još kuća. No kadhoćeš kuću, ne smiješ ciglu nogom odgurnuti, nego moraš da nosiš ciglu uz ciglu. Mučno je to i ne ide preko noći. No cionisti nemaju razloga da zbog toga klonu. Dok ima na globu parče zemlje, što se zove Erec Israel i dok na tom globu vrludaju Židovi, dom cionisti nemaju rađa do smalaksu. Čestji su naš uspjesi, češći su neuspjesi — no smalaksati ne treba! Naš čin mora da stigne u svoju luku.

Čiča Gross.

RAD SAVEZNIH UDRUŽENJA.

»Bar-Giora« (Wien). 5. III. održala je »Bar-Giora« svojom 48. glavnu skupštinu, koju je otvorio predsjednik h. Kalderon. Haver Platzer održao je u ime predsjedništva izvještaj rada u zimskom semestru. U izvještaju naglasio je novo stanje u Bar-Giori buduću da veći dio članova nije došao ove godine u Beč, dok je drugi dio bio zaposlen završetkom svojih studija, što je osjetljivo utjecalo na rad. Predavanja su trebala prema zahtjevu prošle glavne skupštine, da tretiraju u glavnom palestinske probleme, što ali iz mnogih razloga nije uspjelo.

U zimskom semestru održana su slijedeća predavanja: Michael Engelman: »VI. omladinski slet u Osijeku«. Dr. Z. Kišicki: o »XIV. Cionističkom Kongresu«. Leo Weinberger: »Gospodarska kolonizacija cionističke organizacije«.

Jakob Kalderon održao je predavanje »O jevrejskoj muzici«.

Dr. Otto Mandl držao je interesantan referat »O arapskom pitanju«.

Alfred Platzer: »O vjerskim običajima istočnih jevreja«. Ovo predavanje je nastavak predavanja, što ga je Platzer davao započeo u prošlom semestru, i kojem su ovaj puta presvećena dva sastanka.

Dr. Nisim Katalan: »Tri pitanja orijenta«.

Meir Bloch predavao je o »J. H. Breneru«, koji je do svoje tragične smrti godine 1922. igrao veliku ulogu u novom Jišuvu.

G. Schein: »O uzrocima krize u Palestini«.

Osim redovitih sjednica sa gore navedenim predavanjima, održane su dvije svećane sjednice prigodom promocije četvorice članova: J. Haasa, Z. Kišicki-a, N. Katalana i O. Mandla.

T. zv. »Grupa mladih«, koja je bila u početku pod vodstvom Leona Weinbergera, a odlaskom njegovim u Paris preuzeo je vodstvo Meir Bloch, obradivala je uspješno mnoge probleme; pod vodstvom Blocha uspjelo je potpuno hebreizirati ovu grupu te se predavanja i debate u toj grupi drže isključivo na hebrejskom jeziku.

Na glavnoj skupštini izabrano je novo predsjedništvo: Meir Bloch, stud. phil.; Leo Weinberger, cand. rer. com.; Michael Engelman, stud. techn.

donijeti ovcu svotu ovoj dobroj svrsi. Taj se sistem sastoji u slijedećem: Jedna gospodja pozivlje, recimo, 8 gospodja na čaj. Svaka pozvana gospodja dužna je domaćici predati 20 D. za opskrbilište i opet k sebi pozvati drugih 6 gospodja na čaj. Pozvane gospodje daju svaka 20 D. i dužne su opet svaka za sebe pozvati druge 4 gospodje. Ove opet svaka po dvije gospodje, dok su ove riješene daljih dužnosti. Nikad ne smije jedna gospodja biti pozivana više nego jedamputa, a ponuditi se smije čaj s malom zakuskom, da se ti »čajevi« ne bi izrodili u soareje. Tako u Osijeku nastade jagma za još »nepozvanim« gospodjama. Treba malo računati, pa se može lako ustanoviti, da na ovaj način ulazi velika svota. Ovaj način skupljanja bio bi veoma podesan za KKL, pa bi ga mogla i manja mjesta prihvatiti, jer se može početi i s manjim brojem gospodja.

BJELOVAR.

Izbori za gradsko zastupstvo u Bjelovaru.

(Od našeg redovitog dopisnika).

U nedjelju dne 11. ov. mj. provedeni su u Bjelovaru izbori za gradsko zastupstvo. Interes za izbore bio je veoma velik, što dokazuje i jako učešće birača. Glasovalo je preko 80% sviju bjelovarskih birača. Židovska listina, kojoj je bio nosiocem g. Žiga Pollak dobila je 98 glasova, pa je dakle preko 90% žid. birača došlo ovaj puta na biralište. Budući da je izbornoj žari pristupilo preko osamdeset postotaka svih birača, bio je količnik relativno velik (66), pa je židovska listina dobila samo jedan mandat. Uz manji količnik dobila bi židovska listina na temelju 98 glasova predanih za nju zasigurno dva mandata, pa bi pored sad izabranog židovskog zastupnika g. Žige Pollaka ušao u gradsko zastupstvo i g. Vilim Lauš, kao prvi kandidat iza nosioca listine. (J. W.)

SKOPLJE

Gostovanje solunskog »Hakoah-a« u Skoplju.

(Od našeg redovitog dopisnika).

U petak dne 2. aprila u večer stigla je u Skoplje družina solunskih skauta »Hakoah« zajedno sa svojom sportskom sekcijom, koja je u nedjelju 4. o. mj. održala utakmicu protiv ovd. kluba »Gradjanski« sa rezultatom 7 : 0 u korist »Gradjanskog«.

3. aprila u večer priredili su skauti u sali »Palace-a« pozorišno - gimnastičko veče u prisuću velikog broja posjetilaca, među kojima je bilo i nekoliko istaknutih ličnosti kao grčki konzul sa gospodjom i kap. I. kl. Šaletić u ime komandanta III. Arm. Oblasti.

Veče je otvorio gosp. Izak Koen, predsjednik ovd. cion. omlad. udruženja »Bene Jisrael« jednim kratkim govorom u kome je istaknuo cilj dolaska »Hakoah-a« u Skoplje i zaželio gostima srdačnu dobrodošlicu.

Zatim je g. Pepo Djerassi, član uprave »Hakoah-a« izjavio na francuskom jeziku svoju veliku radost, što može u ime društva pozdraviti skopljansku publiku i zahvaliti joj za topao prijem. On je naročito zahvalio oml. društvu »Bene-Jisrael« za njegovu susretljivost i požrtvovanje, što se zauzimao za organizovanje ove večeri.

Prve tačke programa bile su gimnastičke vježbe od kojih su najinteresantnije bile igra buzdovanima i piramide u kojima su se istakli Vital Beressi i mali Isak Arama.

Za vrijeme pauze pjevao je Albert Rouss, djak solunskog konzervatorija, nekoliko hebrejskih pjesama.

Programni je dio završen predstavom pozorišnog komada »Les fourberies de Scapin« od Moliere-a, koja je oduševila publiku. Nakon predstave bila je igračka do zore.

mogli da budemo. Ali priroda, štoraspolaže nebrojenim živonajrazličitije tendence, što se diče u svome rastu našijasto.

ZAGREB

Iz Makabija.

Glavna skupština Makabija.

IX. redovita glavna skupština Makabija obdržava se u srijedu, dne 28. aprila 1926. u Makabijevu društvenom Domu, Palmotićeva ulica 22. sa već objavljenim dnevnim redom.

Upozoruju se članovi, da uplate još za vremena zaostalu članarinu, kako bi bili u stanju ispunjavati svoja članska prava.

Redoviti training lakoatletske sekcije Makabija održava se ponedjeljkom, srijedom i petkom na igralištu »Hrvatskog Akademskog športskog Kluba« u Maksimiru.

Kategorija igračih odjela (djeca, koja još ne idu u školu)

ima vježbu utorkom od 4 do 5, a ne ponedjeljkom, kako je to u prošlom broju pogrešno bilo javljeno.

Mačevalačka, teškoatletska i boksačka sekcija

ima traininge utorkom i četvrtkom od 9 do 10 sati naveče u gimnastičkoj dvorani Makabija, Palmotićeva ul. 22.

Žid. Oml. Kolo.

U nedjelju, dne 25. aprila održat će se Ijarsko sjelo u prostorijama djačke menze, Palmotićeva ulica 16. Predavanje drži Albert Weiss. Pozivlje se svi članovi da nefaljeno dođu. Gosti dobro došli!

Odbor.

Žid. literarni klub Boruhov. U subotu dne 24. aprila u 8 i po sati uveče u prostorijama Žid. Djačke Menze predavat će g. Avram Pinto o sefardskom pokretu.

Hug Ivri. Sastanak je u srijedu dne 28. o. mj. u 8 i po sati uveče. Račkoga ul. 3. II.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovičeva ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatičina ul. 39.

Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - Ogledala u svim veličinama i oblicima - Brušene ploče - Uvinute ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fina ogledala.

Novi predsjednik Meir Bloch iznio je najvažnija pitanja koja treba »Bar Giora« da riješi; nada se da će biti rad u današnjoj »Bar Giori« lagarniji budući da se sastoji isključivo od elemenata koji potječu iz omladinskog pokreta.

Banja Luka, (Bne Cijon). Rad je udruženja u običnom toku. Obdržavaju se sastanci, koji se prilično posjećuju, samo manjka pravi polet.

Zagreb, »Ž. O. Kolo«. Iz izvještaja o ovogodišnjem radu sastajemo: rad na sastancima se je sastojao od predavanja, čitanja originalnih pjesama i sl. Osim toga uči oko 15 članova hebrejski u redovnim tečajevima. Stalno rade dvije grupe: jedna djevojačka, koju vodi h. Jula Weiner i grupa koju vodi Moše Schweiger. Priredjena je uspješna zabava, a sad se se obzirom na proljetno vrijeme početi izletima, koji će pripomoći intenziviranju rada.

Vanredna glavna skupština Židovskog Oml. Kola u Zagrebu. U nedjelju, dne 11. aprila održala se u Žid. Djačkoj Menzi vanredna glavna skupština Žid. Oml. Kola.

Skupština bila je sazvana poradi demisije odbora, pa je zato i interes za skupštinu bio velik, tako, da se sakupilo blizu 80 redovitih članova.

Skupštinu je otvorio predsjednik h. Joel Rosenberger pozdravljajući nazočne članove Hanhage SŽOU-a have- rim Cvi Rothmüllena, Šaloma Freibergera i Čiču Grossa, te je iznio razlog demisije odbora. Društveni tajnik h. Slavko Deutsch pročitao je izvještaj o radu. Referent je u svom dosta opširnom referatu iznio stanje društva i njegove uspjehe i neuspjehe, te pored ostalog naglasio, da je rad Kola od prošle skupštine pokročio lijepo naprijed. Rad se je isprva sastojao iz rada grupa i redovitih sijela, no kasnije samo iz sijela, jer su članove slabo interesirale grupe. Nakon izvještaja povedena je debata.

H. Čiča Gross u debati je kao član Hanhage kritizirao rad društva. Čudi se, što Kolo od svog osnutka nije bilo u stanju, da prikupi srednješkolic, kao jedino društvo u Zagrebu, nakon prestanka Literarne sastanaka, koje bi moralo kriti cijonizam među srednjoškolicima. Saglasuje se s referentom h. Slavkom Deutschom, koji je bio u svom referatu i kritički, da Kolo nije izvršilo ono što bi moralo vršiti prema danom programu na konstituiraćoj glavnoj skupštini. Izriče nadu, da će Kolo to u budućem svom radu znati ispraviti.

Nakon debate predlaže h. Moše Schweiger u ime nazočnog revizora, apsolutorij starome odboru. Apsolutorij je jednoglasno prihvaćen, a zatim se prešlo na izbor novoga odbora, te je višeglasno izabrana sljedeća lista:

Predsjednik: Moše Schweiger; potpredsjednici: Ferdo Neufeld i Cvi Hirsch; tajnici: Slavko Deutsch i Nada Spiegler; blagajnici: Emil Strasser i Fritz Fröhlich; knjižničar: Zlatan Albahari; odbornici: Eugen Rosenbaum, Julio Grünwald, Benno Wolfensohn i Dragutin Pfeiffer. Revizori: Joel Rosenberger i Artur Schwarz.

Poslije izbora uzeo je riječ novoizabrani predsjednik h. Moše Schweiger, i u veoma lijepome govoru iznio program rada, i potaknuo na novi rad. Istaknuo je ijarsku akciju i govorio o cijonističkoj propagandi u ovome mjesecu i o samom značenju ove akcije.

Još je govorio h. Cvi Rothmüller, koji je opomenuo članove na ono, što su osnivači Kola htjeli, kad su ga osnovali. Kolo mora postati ne samo nosiocem oml. pokreta u Zagrebu, nego i cijeloga pokreta u Jugoslaviji. On se nada, da će to Kolu i uspjeti.

Izlet Židovskog Omladinskog Kola. U nedjelju, dne 18. o. mj. priredilo je Kolo svoj prvi ovogodišnji izlet, i to na Sljeme. Izlet bio je dobro posjećen i nadasve je uspio. U tričetvrt na 6 sati krenulo je 26 članova i članica na Sljeme, kamo se stiglo u 10 sati. Gore se provelo vrijeme u igri i pjevanju, te se u ugodnom raspoloženju krenulo u Zagreb.

Već se ovim prvim izletom dokazala potreba izleta, jer se na tim izletima ne samo pruža prilika svakome, da se nauži svježega zraka, nego mu se pruža prilika, da dolazi u što bliži kontakt sa svima drugovima.

Drugi će izlet Kola biti 9. maja na Plješćevicu, vjerojatno u zajednici s Karlovačkom Židovskom Omladinom.

Iz Ahdut-hacofim.

Kibuc Sarajevo. Za vrijeme Pesaha boravilo je ondje pet dana nekoliko cofim iz Zagreba. Održalo se nekoliko sastanaka kvucot sa gostima. Bio je i veoma uspješni izlet na Trebević. Zadnja dva dana održani su ispiti iz palestino-grafije. Ispitima je prisustvovalo oko četrdeset cofim. Ispitivač je bio Šalom Freiberg. Ispiti su veoma uspješni.

LAG BAOMER.

Kao i svake godine tako se ovaj puta imade sva omladina posvetiti Lag Baomer akciji za Keren Kajemet. Ova akcija traži naročito učešće omladine. Po mogućnosti valja prirediti podesne priredbe.

REORGANIZACIJA MISRADA.

Iza sastanka sav. vodja u Zagrebu pristupilo se ponovnoj reorganizaciji Misrada. Iza različitih promjena izgleda danas Misrad ovako: Čiča Gross, roš Misrada; Vlatko Hirschl, tajnik i kult. ref.; Eugen Rosenbaum, org. ref.; Julije Grünwald, fin. ref.; Mirko Hirschl, sav. knjižničar, sav. Josko Rosenberg, administrator »Gideona«; Zlatan Albahari, suradnik u adminjstr. »Gideona«.

PROPAGANDA.

U nedjelju, 18. aprila, posjetio je član Hanhage Čiča Gross savezno udruženje »Makabea« u Sisku. U iscrpivom razgovoru sa vodstvom udruženja uputio se tačno u društvene prilike. Na sastanku sa cjelokupnom omladinom razložio je prisutnima situaciju u Savezu od sleta amo, a osobito iza sastanka vodja. Na temelju tih izvoda kušao je da istakne nužne konzekvencije za buduću rad »Makabeje« i pozvao sve prisutne na življi rad. Općenito je Čiča Gross na tom putovanju stekao uvjerenje, da bi »Makabea« mogla da postigne veoma povoljne rezultate, tek kad bi vodstvo sa nešto više elana pristupilo radu.

Ijar-akcija u Zagrebu. U četvrtak dne 29. aprila u 8 i po sati na večer uveče u vijećnici bogoštovne općine, Palmotićeve ulica br. 16.

Predavanje g. Drago Steinera: »O Cijonističkoj Organizaciji«.

Član Hanhage, Čiča Gross, posjetit će o pravoslavni Uskrs beogradsko omladinsko udruženje. Usput će se baviti i po ostalim mjestima u Slavoniji, u kojima ima saveznih udruženja. Misrad S. Ž. O. U. moli ona udruženja u Vojvodini, koja bi even, željela da ih član Hanhage posjeti, da to smjesta Misradu telegrafski saopće.

IJAR-AKCIJA.

Razaslani su cirkulari Hanhage i Misrada u toj stvari. Pa vas i tom prilikom upozoravamo na važnost te akcije.

SLET.

Razaslani su cirkulari Misrada u toj stvari. Molimo sva sav. udruženja da što brže reagiraju na taj cirkular, kako ne bi otezanjem zapriječili Hanhagu u stvaranju brze i konačne odluke.

Šport i gimnastika

IZ OKRUGA SVJETSKOG SAVEZA MAKABI ZA KRALJEVINU SHS.

Slet židovskih športskih i gimnastičkih društava u Jugoslaviji. Odbor Okruga Svjetskog Saveza Makabi za Kraljevinu SHS zaključio je, da se ove godine priredi slet židovskih športsko-gimnastičkih društava Jugoslavije u Zagrebu dne 30. 31. jula i 1. augusta 1926.

Ovaj slet, priredjen po novoosnovanom Okrugu, kao Savezu svih židovskih športskih i gimnastičkih društava Jugoslavije, treba da bude manifestacija prijanjanja svih židovskih športša prema idealu tjelesne obnove mlado-židovskoga našega naraštaja, te ujedno dokumenat snage i razvitka židovskoga športa u našoj Kraljevini.

A da taj slet zaista to bude, ovisi samo o društvima, koja treba da sve svoje članove, spremne i uvježbane izašaju na taj slet. Radi toga očekuje vodstvo Okruga, da ne će biti nijednog židovskog športskog društva, ni jednog židovskog športša, koji ne bi na sletu sudjelovao.

Odbor će nastojati, da omogućiti i onim društvima, koja još nijesu članovi Okruga, sudjelovanje na sletu time, da rok prijave u člansku vezu produkuje i da članarinu mogu društva uplaćivati prema svojim mogućnostima do sleta.

Općenite propozicije.
za natecanja na sletu 1926. g.

1. Na sletu Okruga Svjetskog Saveza Makabi za Kraljevinu SHS raspisuju se natjecanja u sljedećim granama športa: a) gimnastika; b) laka atletika; c) nogomet; d) plivanje; e) hazena; f) lawn tennis; g) mačevanje; h) teška atletika.

Za svaku od ovih grana športa raspisat će se posebne propozicije, koje će sadržavati detaljne točke kao i uvjete natjecanja.

2. Pravo nastupa imaju: a) članovi u Okrugu začlanjenih društava; b) židovski športša u mjestima, gdje židovskih športsko-gimnastičkih društava nema.

3. Prijave natjecatelja prema priloženom formularu, za svaku granu športa posebice, šalju se na adresu Okruga: Zagreb I. Poštanski pretinac 236, a na kuverti se ima označiti »za slet«. Svi dopisi radi informacija imaju se za svaku granu športa pisati na posebnom papiru.

4. Rok prijave je do 30. juna 1926.

5. Uložak prema specijalnim propozicijama.

6. Natjecanjima upravlja vrhovni jury, izabran na posebnoj konferenciji.

7. Oprema športša je prema društvenim dresovima, te se ima odboru saopćiti i opisati, dok je za gimnastičare odjeća propisana.

8. Nagrade će se podijeliti najboljoj trojici u svakoj grani kao I, II. i III. nagrada. U momčadskim natjecanjima dobiva nagradu momčad.

9. Pobjednik sleta je ono društvo, koje postigne najveći broj bodova. Placemnt se računa tako, da se svako prvo mjesto kod pojedinačnih natjecanja ocjenjuje s 3, drugo s 2 boda i treće s 1 bodom, dok se kod momčadskih natjecanja prvo mjesto ocjenjuje sa 6, drugo sa 4, a treće sa 2 boda.

Pobjeda u nogometu ocjenit će se sa 15 bodova za prvo, sa 10 za drugo mjesto. Isto tako i za hazenu.

Pobjednik sleta dobiva počasnu nagradu.

Za odbor Okruga Svjetskog Saveza Makabi za Kralj. SHS.

Dr. Dragutin Zwieback, v. r. Josip Pribram, v. r.
predsjednik tajnik.

HAKOAH U PARIZU.

(Poseban izvještaj od naših pariških M. S. i E. G. dopisnika).

(Hakoah — Red Star, Club Français 10:4).

Paris, 9. aprila. Nekoliko dana objavljivao je ovdje dvostruki športski događaj: bečka Hakoah igrali će sa kombinovanom momčadi francuskih prvaka Red Star i Club Français, a cijela igra odigrat će se usred noći! »Match nocturne!« Interes za bečkog majstora koji je na proputovanju za Ameriku i koji će igrati s prvacima Francuske, u jednu ruku, a prva noćna utakmica u Parizu, u drugu znači za športski život vanrednu senzaciju. Jedni i to oni, koji vole senzacije iščekivahu nestrpljivo igru na zelenom umjetno rasvijetljenom polju, a športsmani očekivahu ono — što su i dočekali, majstorsku igru Hakoanaca.

Premda je cio jučerašnji dan bio kišovit našlo se je u stadionu Buffalo više od 6000 ljudi pod večer, da tačno u 9sati (u Zagrebu je bilo u to vrijeme već 10 sati!) u noći prisustvuju početku ove interesantne utakmice. Rezultat je začudan i nerealan, čemu su razlog novost: električnim svje-

tiljkama rasvijetljeno polje, i kiša, koja je naročito u II. poluvremenu kvasila travu na igralištu. Igrači su sami udarali tako, te je lopta brzo i iznenadno mijenjala svoj smjer, pa se činilo kao da je nekoliko lopta u igri... Sve u svemu, moguće bi rezultat bio drugačiji da se igralo »usred bijela dana«, ali ne može se kazati da obje stranke nijesu svojom igrom pružile gledaocu pravi športski užitak.

Hakoah vjerna svom renomeu briljirala je sa svojom navalom, a pariški halfi i uža obrana imali su tešku poziciju. Krila sa svojim pasovima u centar, pucanje centera na goal, brzina svih igrača (osim Nemeša sa prekrštenim rukama), vanredno driblanje i lijepa kombinacija izazvali su u gledaoca pravo zadivljenje. Obrana nije bila tako dobra. Bilo je grubih pogrešaka i nekorektnih poteza. Vratar sam nije imao mnogo posla a nije ni kriv primljenim golovima koje su skrivili backovi i halfi (Scheuer!) među njima i Guttman kao halfcenter, koji se nije mogao dobro da uigra.

Francuska momčad bila je takodjer agilna. Navala bila je vrlo dobra. Halfi i uža obrana imali su dosta posla i riješili nekoliko »opasnih« situacija.

U 11 minuti zabija Häusler prvi goal. Jednu minutu iza toga Schönfeld puca glavom izvrstan drugi goal. U 16 minuti Wortmann daje treći (3:0).

Najbolji u francuskoj momčadi, Nicolas i Sentubery izvode krasnu kombinaciju koja svršava udarcem u mrežu Hakoanaca. Nicolas je osim toga razbio jednu svjetiljku, te se je igra prekinula da se pobere staklo. Medjutim Hakoah opet prodire a Schönfeld udara neobranivi goal. Navala pariška opet lijepim kombinacijama prodire do protivničkih vratiju i zabija drugi goal. Pod konac prodire lijepo Nemeš na krilu centrira Schönfeldu, peti goal (5:2), a iza toga zviždajka najavljuje poluvrijeme.

Poslije odmora igra se nastavlja u istom tempu. Hakoah vlada igrom, tu i tamo prodire navala parižana i začudo joj uspijeva, da polučji treći goal. Odmah iza toga navaljuje Nemeš i puca sam jedan goal, a nekoliko časaka poslije isti Nemeš šalje loptu Eisenhoferu koji njome zatrese mrežu pariških vratiju. S jednim prekrasnim šutom udara Eisenhofer najljepši goal cijele igre. Devetog tuče isti, Nicolas nanovo provalljuje i zabija posljednjeg u korist Francuza. Hakoah pomalo gubi teren, no Eisenhofer udara još deseti goal.

Sve do konca drži Hakoah cijelu igru i u opasnom momentu za Francuze sudac odzviždi igru.

Hakoah je iz Pariza otišao u London, gdje će odigrati nekoliko utakmica, a iza toga ide u Ameriku, gde je angažirana za oveću turneju.

Vjesnik Povjereništva KKL
Izkaz broj 12.

Za vrijeme od 1. do 15. aprila 1926.

SKRABICE.

Zagreb: Sirmai 22.50, Zlata Schrenger 100, dr. Braun 60, David Spitzer 167	349.50
Novska: Isidor Dragoner 21.50, Emil Hirschl 45, Ignac Rechnitzer 17, Rudolf Spiegler 17	100.50
Virovitica: Ružica Rechnitzer	70.—
Osulin: Miesner 12, Goldner 10, Gerner 25, 1 škr. 2 49.—	
Sisak: Nadica i Zdenko Ferić 37, Nada Heisz 13.75, Jak Neuburg 10, Armuth Richtmann 37.50, Sam. Strasser 24.50, Rosner 12, Žiga Jünker 17, Rudolf Steiner 15, Moric Fischer 34, dr. Silberstein 35.50, Max Hirschler 24.75, Nada i Hedica Armuth 22.50, Lavoslav Spiller 29, dr. Herlinger 19, Biermann 23.75, Berta Schwabenitz 35.25, iz 10 škr. 48	438.50
Split: Isak Hajon 150, Lelio Hajon 36, David K. Levi 10, Markus Finci 18, Albert Finci 12.50, Moricija D. Papo 13, Hajim Kabiljo 22, Leon A. Altaras 33.50, David Dicker 40	335.—

1042.50

FILM.

Sombor: **266.—**

DAROVNA KNJIGA.

Zagreb: Prig. Brit mila u kući Feldbauer sabrano 170, prig. Barmicva u kući D. Ullmanna 280; prig. smrti Lav. Heima daruje obitelj 100

550.—

DAROVI ZEMLJE.

Sombor: Prig. boravka dra. Singera daruju: dr. A. Glanz 200, Andrija Löwinger 100, Pajo Lebovič 50, Racz Emil i supruga 150, Martin Lövy i supruga 100, Adoli Wundl 50, dr. A. Scheer 100, Aleks. Haas 50, M. Kirschner 30, N. Wieder 20, Schwarz A. 20, Pavle Deutsch 50, L. Drehlich 100, Josip Gross 50, J. Hirschfeld 50, N. Rosenberg 100, M. Abraham 20, L. Lischitz 50, B. Fischer 20, M. Steiner 250, E. Klein 100, Matija Bröder 50, L. Földvari 50, Jene Altmann 50, G. Wamoscher 30, Hugo Gonda 20, Max Ebl 20, N. Molnar 30, ud. L. Grubera 20, N. Szeles 40, Mor. Holländer 20, N. Bruck 20, dr. S. Guttman 50, J. Szanto 30	2090.—
Zagreb: Sabirni arak Pesah-Purim akcije 150, Pesah-akcija 7.500	7650.—
Karlovac: Samoopozivanje M. C. O.	210.—
Subotica: Hanuka akcija »Hakoah«	400.—

10.350.—

DAROVI U HRAMU.

Zagreb: Steiner	100.—
Virovitica: Dr. H. E. Kaufmann 20, Adolf Klein 10, Milan Bing 10	40.—

Banjaluka: Izr. bog. općina 10% od darova 366.—
Subotica: 250.—

HAMIŠA ASAR BIŠVAT.
Sombor: 270.—
Zagreb: 112.50
Ogulin: 15.—
Virovitica: 42.50
Split: 300.—
740.—

OPĆI DAROVI.

Virovitica: Julio Bing 50, Zdenka Weinberger 5 55.—
Sombor: Darovi iz 1925. 750, Anuška Löbl 55, Lebović
Pavađ 50, za prodane kalendare 125 980.—
Ludbreg: Artur Scheyer kod naziva kćerke Nade Nache
Scheyer 100.—
Subotica: Otkup vijenca 45, opći darovi 127.50 172.50
1307.50

PREGLED.

Iz Bosne, Dalmacije, Hercegovine 1001.—
Iz Hrvatske, Medjumurja, Slavonije 9882.50
Iz Srbije — —
Iz Vojvodine 4428.50
15.312.—

„ELECTRO-LUX“

Štrosmajerova 8. ZAGREB Telefon 29-24
Univerzalni aparat za čišćenje stanova
Tražite besplatne i bezobvezne pokuse.

SALON „EMA“
češjaonica za dame
Zagreb. Ilica 12.

Izraelitički ritualni panzionat za uzgoj
u kućanstvu u Hamburgu

Panzion za djevojke iz dobre kuće za usavršenje u kućanstvu i šivanju i za društvenu i jezičnu odgoju i naobrazbu. U panzion se primaju i djevojke, koje studiraju u Hamburgu.

Regina Bachrach, Hamburg 13.
Rutschbahn 11.

TENIS rakete kao i Igrališta

popravljam i novo uredjujem uz garanciju

Ludvig Pollak
Zagreb

Telefon br. 4 05. — — Frankopanska br. 1 (dvorište)

Čisti stan

od stjenica i druge gamadi imat ćete samo onda ako nazovete

ARTES laboratorij
ZAGREB TELEFON 19-97.

Uspjeh zajamčen. Zagušljivi plin ne pravi štete, a niti ne pocnjuje pokućstvo. Primaju se naručbe iz provincije.

Supruzi Eugen i Lavoslava Berl, časte se ovime
umjesto svake posebne obavijesti objaviti

vjenčanje

svoje kćerke

Vere

s gospodinom

Robertom Rothschildom

koje će biti u

nedjelju dne 2. maja u 9 sati ujutro

u sinagogi zagreb. bogoštovne općine u Štrosmajerovoj ulici.

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako ogla-
šujete u našem
listu!

ANTUN SEČEN

Modna krojačka dvorana za gospodu
ZAGREB

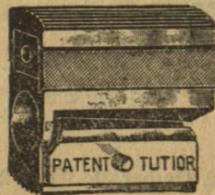
Ilica broj 77. Telefon 28-87.
Izradjuje odijela po najnovijem i najmoder-
nijem kroju, - Vanjske narudžbe obavljaju se
najbrže i najtočnije. Imade uvijek na skladištu
najmodernija engleska sukna.

„Gaby“

Kitničarija i parfumerija

Zagreb Nikolićeva 11.

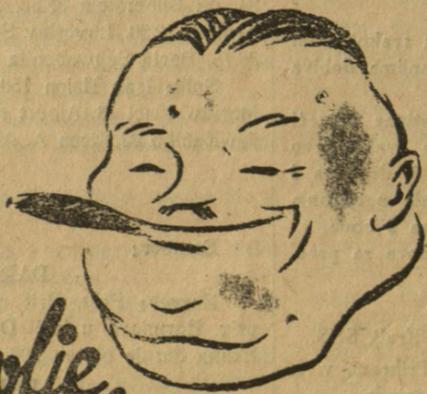
TUTOR jedino uporabljivo šiljilo za ološke

„Tutor“ ne će nikada odkinuti šiljak
„Tutor“ iznenadit će svakoga sa svojim nevjerovatnom
jednostavnošću. Njegova sprava za rezanje može se po vo-
lji promijeniti. Tko posjeduje „Tutor“ bit će uvijek veseo
kad ga upotrebljava

Komad stoji 15.— Dinara
— Tražite sveopće cjenike —

NOVITAS
Zagreb, Preradovićeva ul. 23
Telefon 26-80.

Zdravlje
je pola bogatstva

Prvi je uvjet za duševni i tjelesni rad, a napose za uspjeh u životu tjelesno zdravlje. —
Ne mučite svoje tijelo jakim potresom stupajući na tvrdim kožnim petama. Nosite i Vi
PALMA KAUCUK PETE I POTPLATE. Nikada više ne ćete napustiti ugodnosti što ih
osjećate kod elastičnog hoda. Palma kaučuk pete i potplati su trajniji, a ipak jeftiniji od kože.

OVDJE JE
ZLATNIK!

POGLEDAJTE SI
GA DOBRO!

Oh, kako je lijep
i kako se sjajiti
ZLATNIK je po 10 franaka
Kupujte i Vi također!

Zlatorog
terpentin sapun

i osvjedočite se o njegovoj
nedostizljivoj kakvoći!
Ako Vam se sreća nasmije,
naći ćete i Vi također u
njemu sakriveno blago, jedan
PRAVI ZLATNIK PO 10
FRANKA.

Strogo

כשר

Mesnica
Al. Feliks
Petrijnska 6.

Kako se može postati filmski glumac
ili glumica i šta filmski kandidati o
filmu znati moraju.

Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj
filma i kina. Prva i jedina literatura na na-
šem jeziku o filmskoj karijeri. Upravo izašlo!
Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din.
za poštarinu. Narudžbe i novac se šalje:

FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrijnska ul. 28

V. Pandić

gradjevna i umjetna bravarija
Račićeva 12. ZAGREB Telefon 5-26.

Sigurnosnih brava uvijek na
skladištu.

Oglašujte u „Židovu“

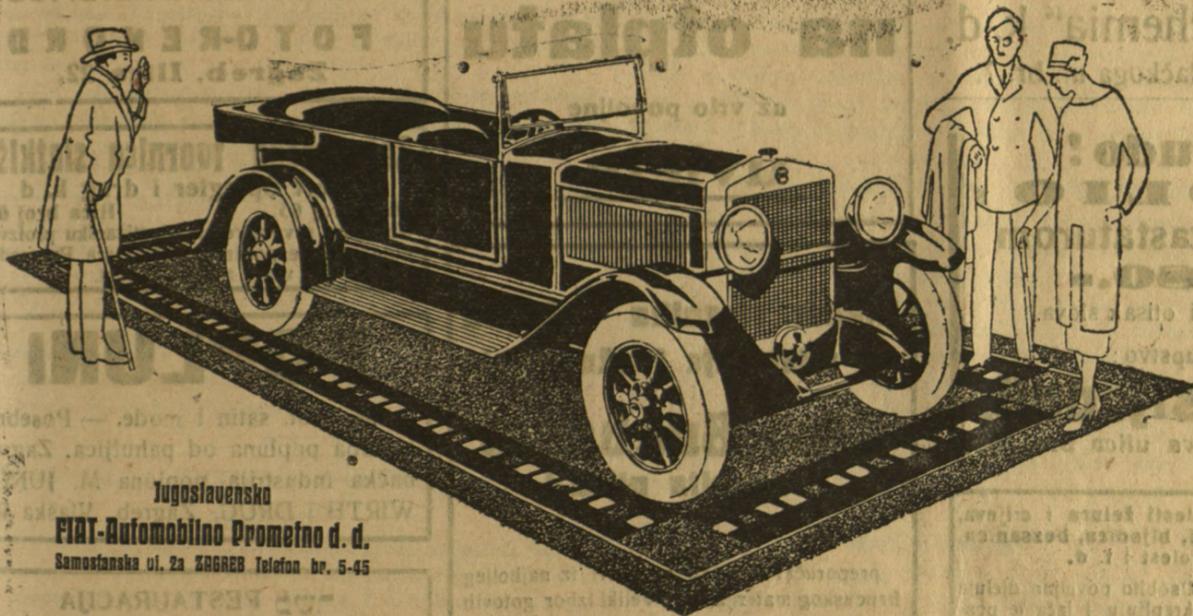
FIAT 509

Equipa kola Model

pobjedjuje apsolutno na NATJECANJU MILANSKE IZLOŽBE

(Coppafiera Milano)

dne 5. Aprila o. g. na Autodromu u Monzi sa prosječnom brzinom od 102 km na sat i potrošnjom od 8 litara benzina na 100 km u konkurenciji sa Citroen, Pegueot, Diatto, Amilcar, Laucia, OM i Aurea.

Jugoslavensko

FIAT-Automobilno Prometno d. d.
Samostanska ul. 2a ZAGREB Telefon br. 5-45

Praktično za svaku kuću Vanredna novost! Vanredna novost! patent „čilim-krevet“

koji ne treba madracza i može svaka osoba na rukama nositi, potreban je za svaku kuću, kao i hotele, knjpalista i brodove. Stoji samo

Din 390.—

šaljem poštom pouzecem. Nadalje imadem veliko skladište perja: za jastuke i blazine kg Din. 60.—, polu bijelog kg Din. 100.—

JOSIP BROZVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja
i kemička čistiona perja
Zagreb, Boškovićeua ul. 18.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

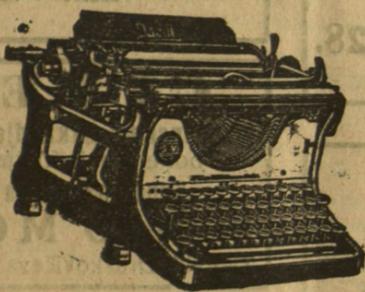
J. Dragoner, Zagreb-Beograd

Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83

Brzjavij: Oranges Zagreb.

PARNA PEKARNA WIESLER PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razaišlje prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Rexo

pisaići stroj

jest najmodernije i jake konstrukcije, vanrednog materijala i vrlo dugotrajan.

ZASTUPSTVO

„THE REX CO“

A GREB, Sajmište 56.

Na veliko!

Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limone, smokve, datulje i t. d. nudja svaku količinu uz najjeftinije cijene

Jakob Švarc

Zagreb, Gundulićeva 4.

Skladište benzina, strojnog i autoulja.

Petrolej i parafin.

IGNAC ASCHER

Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.
Radiona okvira za slike, — Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova.
Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

SANDALE

smedji blank šivane (flexible) ili kovane u najboljoj kvaliteti, marka

»STANDARD«

dobavlja uz jeftine originalne tvorničke cijene na veliko i malo

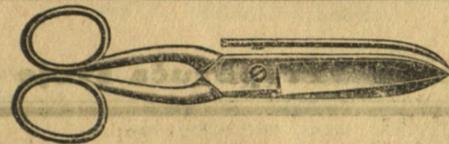
CARL POLLAK d. d., LJUBLJANA.

glavno zastupstvo

FRKOVIĆ I DRUG, ZAGREB.

Mesnička ulica broj 5.

Telefon br. 4-45.

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann

Električna brusiona i trgovina finočelične robe.

ILICA 38.

Podružnica ILICA 8.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla

Porculana

Svjetiljaka

Ogledala

Okvira

Staklenih ploča

Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Julio Hofman

Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

GALOŠE

sniježne cipele, te svu gumenu robu popravlja brzo, solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe

ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.

כשר

Restaurant „CARMEL“

ZAGREB, Petrinjska ul. 26.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!

Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko

MORDO ALKALAY

Telefon 27-12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jumpera, čarape, veste, vuneni rupci, košulje, sve vrsti DMC robe, razni pamuci, te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45.

Podružnica: Jurišićeva 12.

Telefon 2-56

Telefon 6-34

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

Štampilije, društvene znakove, vignete, gravure, čekiće, emažirane ploče, signatire izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije
BREZINA I DRUG, ZAGREB
 Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće

~ **MAX PONGRATZ** ~
 ILICA 48 - **ZAGREB** - ILICA 48
 (gornje dvorište)

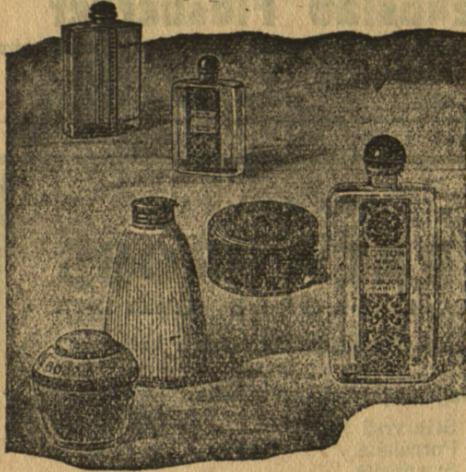
Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod
„NEGRO“
 ILICA 19.

TELEFON 19-82.

Najjeftinije nabavno vrelo
M. FRIEDMANN
 ILICA 7.

TELEFON 19-82.

Preporuča svoje bogato skladište gotovih odijela za gospodu, gospodje i djecu.

Eaux de Cologne

Chypre
 Fougère
 Mimosa
 Russe Ambrée

Les FARDS PASTELS
 Rouge Mandarine Cendre des Roses
Les RAISINS
 pour les Lèvres
 Elektra Pocket

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju
„Cosmochemia“ k. d.
 ZAGREB, Račkoga ul. br. 7.

Na otplatu!

Odjevni zavod „ROYAL“
 Ilica 44 (u dvorištu). Telef. 13-47

Štofovi i sva manu-
 fakturna roba
na otplatu

uz vrlo povoljne
 uvjete.

Najljepši dar za BARMICVO —

Fotografirati može svaki

jer dobije za 220.- Din. cijelu opremu i to:

- 1 fotografski aparat velič. 4 1/2 x 6 cm,
- 1 rubin crvenu svjetiljku za tamnu izbu,
- 12 fotografskih ploča veličina 4 x 6 cm,
- 10 svjetlo osjetljivih papira vel. 9 x 12,
- 1 razvijatelj za razvijanje ploča i slika,
- 1 fiksirna sol za fiksiranje ploča i slika,
- 1 zlatnu kupku za fiksiranje slika,
- 1 ramu za kopiranje slika,
- 2 zdjelice za ispiranje ploča i slika,
- 1 knjigu sa uputom za fotografirati.

Isto u veličini 9 x 12 cm sa original Ve-rax-kamerom i stativom samo D. 700.-

FOTOREKORD
 Zagreb, Ilica 22.

Zagrebačka tvornica slatkisa

Robert Spiegler i drug k. d.

Ilica broj 65.

Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvo-

dnju - Torte počam od 30 dinara. Preproda-

vaoci znatan popust.

Malo čudo!

Pisači stroj **FOLIO** s
 Hebrejskom tastaturom
Din 950.-

Tražite prospekte i otisak slova.

Glavno zastupstvo:

RODRU nasljednik
 ZAGREB, Draškovićeve ulica broj 58.

Jogurt

predusreće i liječi poglavito okrećenje žila, bolesti želuca i crijeva, bubrega, jetara, žuči i mjehura, slabokrvnosti, bljedicu, bezsanicu, nervoznost lošu probavu, sladornu bolest i t. d.

Za sušičave je JOGURT vrlo krepka hrana. — Osobito povoljno djeluje JOGURT kao hrana za djecu, jer ju osvježuje, okrepljuju i jača te pospešuje njihov razvitak.

Pazite na naš zaštitni znak!

Naš JOGURT dostavljamo u kuću počevši jednom bočicom. — Naruče:

JAJEKS, Zagreb, Jelačićev trg 28.

Dvorište desno, II. kat, telefon 16-05.

Atelier steznika — Zavod
 za pilsiranje i ažuriranje

Ema Buxbaum
 Bregovića ulica 1.

preporuča: steznike po mjeri iz najboljeg francuskog materijala. — Veliki izbor gotovih steznika, trbušnih pojasa i prslučića. Čišćenje i moderniziranje uz umjerene cijene. Izvodi endlapje i uendlanje u rublje, zastore i haljine.

CIPELE

gradjanske i bakandje dobiju se naj-
 bolje i najjeftinije samo kod

Trgovina cipela i gamaša
IGNJO MOLNAR
 Zagreb, Draškovićeve 4. Telef. 16-01

Ljudevit Polak Petrinjska ul. 3

Veliki izbor delikatesa, suhomesnate robe, likera, čaja, ruma, keksa, raznih riba i južnog voća.

Cijene umjerene. Solidna podvorba

POPLUNI

rouge, klot, satin i mode. — Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

כשר RESTAURACIJA

M. KOHN
 ZAGREB, JELAČIČEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
 Primaju se abonenti u i izvan kuće.

Auto-pribor

ZAGREB, Marovska ulica 17.

Sve auto-potrebštine, ulje, gume, benzin i td.

Automobili **O. M.**

Popravak gumene robe

Željezne krevete

i ostalo željezno pokućstvo izrađuje najsoli-

dnije „ZMAJ“ D. D. ZAGREB

Petrinjska ul. 3

Tražite cjenik!

Osiguravajuće
 društvo

„Feniks“

Odlo Židovskog Narodnog Fonda
 Zagreb Ilica 38. II.

Osiguranja zaključena po ovom odjelu donose koristi Židovskom Narodnom Fondu.

Daje osiguranicima prema ugovoru s Upravom Žid. Nar. Fonda stanovite pogodnosti uz nepovišene premijske stavke.

Zaključuje sve vrsti život. osiguranja, osiguranja za slučaj nezgoda, osiguranja zakonske dužnosti jamstva, automobila i svih motornih vozila i osig. protiv požara.

PAMUK

sve vrsti i
 u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO
 ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15
 Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno
šifoni
 vata (za poplune)